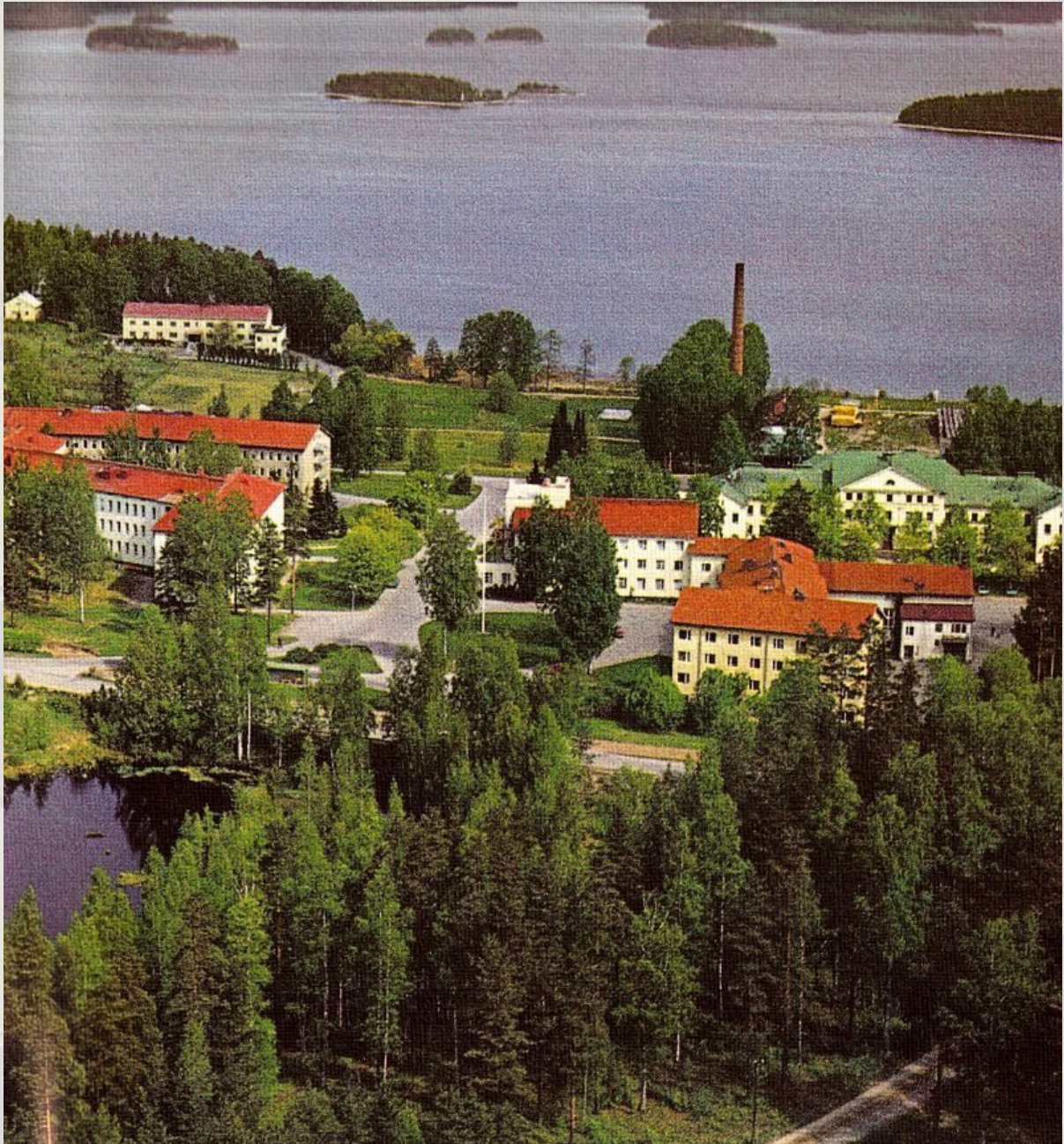

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

Kaikessa Rauhassa - In Peace

Hei tiijäks mikä olj se raahanjuna? No sehä on se sama juna johon mänj kaikki raahanmiehet ja siellä olj myössääsi se teos - ytinaseeton pohjola - johon risuparta taateilija olj tehynnä mustuaisennii!

Ylläoleva valokuva on peräisin **V-P. Vahvaselän** kirjasta *Rauhan sairaala 1926-1976* ja kuvaa Rauhaa sellaisena kuin itse sen muistan. Kuvassa näkyy oikeassa alalaidassa maatilan tie, ja *Rantala* näkyy tässä kuvassa selvästi, eli tuo pitkä keltainen talo Saimaan rannassa kuvan vasemmassa yläneljänneksessä. Huomaa kuitenkin, ettei *Rantalan* ja *Alatalon* välissä ollut kuvanottohetkellä enää sairaalan puutarhan kasvihuoneita, sillä puutarha siirtyi maatilalle Saarnion talon viereen. Uudella puutarhalla oli oma lämmityskeskus, sekä asunnot puutarhaharjoittelijoille, ja myyntitilat. Mutta ylläolevassa kuvassa puutarhurin keltainen omakotitalo komeilee edelleenkin *Rantalasta* vasemmalle. Myös *Ylätalo* keekoilee

kuvassa upeasti, ja kuten tiedämme, se purettiin kaikkein ensimmäisenä uuden, uljaan kylpylän tieltä. Rakennusvaiheessa se muistaakseni paloi ainakin kerran, mutta rakennettiin palosta huolimatta valmiiksi. On erittäin kuvaavaa, että suurin osa tästä rakennuksesta koostui koppimaisista hoitajien asunnoista, ja toisaalta prameasta juhlasalista, sekä sen alapuolella olevasta voimistelusalista. Juhlasalissa pidettiin sairaalan yhteisiä pikkujouluja ja siellä näytettiin kerran viikossa elokuvia niin henkilökunnalle kuin potilaillekin; henkilökunta vain istui komeasti parvekkeella, ja mölyävät, potilasruuan ja lääkkeiden tuoksuiset hoidokit taas alatasanteella. Potilaat nauraa hohottivat yleensä sellaisissa kohdissa, joissa yläparven katseojat olivat ääneti. Esimerkiksi silloin kun joltakin leikattiin kurkkua auki, tai ihmisiä ammuttiin kehoon. Ylätaloon rakennetut toimistohuoneet olivat avaria, ja niiden vieressä sijainneet päällystön ja koulutetun porukan asunnot olivat tilavia – olihan ne oli varattu sairaalan kermaa varten. Siellä asuivat mm. sairaalan psykologi ja rakennusmestari. Siis jos nyt joku kävi satunnaisesti ylätalossa esimerkiksi jonkun kermaväen luona kylässä, häneltä jäivät sairaanhoitajille varatut pienet asuinkopit näkemättä, ja ne kehuivat kotiin päästyään että kyllä siellä sairaalassa oli tilavat asunnot. Elettiin tiukasti kahden kerroksen väen aikaa. Rauhajuttuja kirjoitellut *Lare* kertoi nettijutussaan kuinka rauhan nuoriso olisi (muka) kokoontunut säännöllisesti ruotimassa Rauhan asioita juhlasalin aulassa, ja että siellä olisi puhuttu kaikki Rauhan asiat halki. Valetta kaikki tyynni, sillä ei *Lare*a päästetty vetelehtimään sairaalan alueelle iltaisin, tai yöaikaan – semminkin kun iskä oli avainseppä. Jos joku meni sairaalan sisätiloihin iltaisin, täytyi hänellä olla omat avaimet. Kenties *Larella* olikin sellaiset, sillä olhan hänen isänsä sairaalan avainseppä. Ja mitkä sairaalan asiat, kysyn vaan? Kyse on lähinnä siitä, että *Lare* haluaa muistaa asiat eri tavalla kuin mitä ne tapahtuivat. Se on tätä lintukotomuistelua kaikki tyynni. Sanon sen vielä kerran: tällaiset *Laren* kuvaamat sairaalan nuorison iltakokoontumiset olivat olleet mahdollisia vain sellaisille, joilla oli käytössään laittomia avaimia, sillä juhlasalin ovet olivat yleensä iltaisin ja öisin lukossa, ja muutoinkaan maatilalta ei käyty iltaisin sairaalan alueella, tai tiloissa vetelehtimässä. *Lare* oli muistini mukaan erittäin kiltti poika, jota isommat pojat kiusasivat ja itkettivät, ja joka vietti aikaansa etupäässä kotonaan, ja nyhräsi siellä kideradioitaan ja morsettimiaan, ja ei siten varmaankaan seurustellut iltaisin sairaalan rikollisen ja juopottelevan nuorison kanssa, ja jos seurustelikin, niin ei ainakaan joka iltana. Kun aloitin itse Rauhaa koskevien juttujen teon vuosia sitten, ei internetissä vielä tiedetty paikasta nimeltä *Rauha* yhtään mitään. Kenelläkään ei ollut kaipuuta muistelemaan menetettyä kulta-aikaa, ja kellään ei ollut vielä läheskään varmoja kylpyläsuunnitelmia, mutta sairaala oli toki jo hylätty ja lakkautettu ja sairaalarakennukset lahosivat hiljalleen niille sijoilleen, ja rakennusten vanha putkisto alkoi hajota. Rauhassa ennen asuneet ja siellä työskennelleet ihmiset olivat hiljaa, ja kaikki heidän Rauhaa koskevat valokuvansa lojuivat laatikoissa hajan hajan, eikä niistä tiennyt kukaan. Näillä näkymin saattaa olla, ettei niistä koskaan saada mitään tietäkään, ja ketäpä nämä nyt niin kiinnostasivatkaan. Lakkautettu Rauhan sairaala ei ollut (eikä ole vielääkään) mikään ykkösaiehe, eikä sitä siis vielä aktiivisesti muisteltu, sillä tiedettiin, ettei se tule enää koskaan takaisin. Mutta nyt asialla on jo kymmenittäin punaposkisia ja innokkaita lähihistorianharrastajia, ja näitä entisiä rauhalaisia piisaa myös *FaceBookissa*, jossa kaikki halusivat kalifiksi kalifin paikalle, ja jossa melkein kaikki muistavat asioita väärin, tai ainakin omaksi edukseen. Kaikki oli ennen niin mukavaa että korviin koski. No, kenelle oli, ja kenelle ei. Nostalginen ja kaihoisa muistelu on tavallaan turhaa, sillä Rauhan kohdalla on kyse koskaan ennalleen palautumattomasta menneisyydestä, joka on olemassa korkeintaan jo eläkeikää lähestyvien ihmisten hatarissa ja reikäisissä muistoissa. Minun mielestäni Rauha oli kaikkea muuta kuin idyllinen lintokoto, jossa kaikki asiat olisivat olleet paremmin kuin ne ovat nyt. Se oli ennenkaikkea paikka jonne tulvi ihmisiä jo ennen sotaa, ja erityisesti heti sodan jälkeen kaikkialta Suomesta töihin, ja heitä tuli runsaasti myös ryssille menetetyiltä alueilta, ja kaikki he koettivat sopeutua elämään tässä silloin uudessa yhteisössä, jossa kukaan ei omistanut mitään, patsi Saarniot, joilla oli jonkinverran omaa maata Sairaalan alueella. Muutoin kaikki olivat vain vuokralla. Toisaalta Rauhassa ei juurikaan kärsitty sodanjälkeisestä pula-ajasta, ja jossa jotkut sairaalan kermaan kuuluvat asuivat ja elivät koko sodanjälkeisen ajan entisaikojen aatelisherrojen tavoin. Muut taas elivät pienemmissä, ja vieläkin sitäkin pienemmissä kopeissa, joista esimerkiksi mainittu ylätalo oli täynnä. Ei siitä valitettu, jos vain sai päivittäisen riisikupillisen. Kaikki asunnoiksi kelpaava tila oli buukattu täyteen, koska sodan jälkeen ihmiset sopeutuivat melkein kaikkeen, ja eivät valittaneet. Sairaalaan perustettiin *Toverikerho*, jonka tarkoituksena oli yhdistää erilaiset kansalaispiirit, ja luoda illuusio rikkaiden ja köyhien saumattomasta yhteiselosta. Mutta sitten tuli yleislakko, joka sotki sairaalan henkilökunnan välit niin etteivät ne enää korjautuneet ennalleen. Olojen vähitellen parantuessa ihmisistä tuli jälleen odotetusti itsekkäitä kusipäitä, ja he eivät käsittäneet, että samanlaisen hengenasenteen levitessä yhteiskuntaan, myös he itse joutuisivat kerran tulilinjalle, ja lähtemään muualle. Tuntemalla kaunaa ja kostamalla ihminen näet kaivaa vain omaa

hautaansa, sillä sen minkä voit tehdä muille, nämä varmasti tekevät sinulle. Jokainen vuorollaan, vaikka Rauhan sairaala tuntuikin monesta lähes ikuiselta, niinkuin Neuvostoliitto. Mutta mitäpä tämä toisaalta merkitsee maailmassa, jossa miljoona ihmistä joutuu pakenemaan tulevaisuudessa nousevaa merivettä, ja jossa kymmenentuhatta ihmistä joutuu muuttamaan sinne, ja kaksikymmentätuhatta taas tänne. Tai entä sitten jos Ruandassa tapettiin yli miljoona ihmistä viidakkoveitsillä. Mehän elämme koko ajan maailmassa, jossa mikään ei pysy ennallaan, ja jossa kaikki taatusti virtaa – *panta rhei*. Voimme haikailla hurskastellen menetettyjä aarniometsiä, mutta tosiasissa aikamoinen osa suomenmaata on ollut jo vuosikymmenten ajan talousmetsää, joka ei ihan helposti enää vosikaan palautua luonnontilaan. Maalaiskylät, jollaisia näemme suomalaisissa elokuvissa, ovat tosiasiasa autoituneet, ja metsät on laajalti hakattu. Myös Rauhan metsät on hakattu. Voimme kenties myös kaivata vanhoja puukaupunkeja ja kirkonkylä, mutta nekin ovat jo suurelta osin hävinneet, tai lahoavat pystyyn. Ne tulivat minullekin tutuiksi kun reissasin paikasta toiseen nuorena miehenä linkkareilla ja junilla. Elämme nykyään kovia aikoja, ja mummit lakkaavat pian olemasta, ja ei voidakaan enää mennä maalle, koska siellä ei asu enää hönelöitä sukulaisia, jotka sietävät kaupunkilaisserkkujen kaikkia oikkuja. Eniten kovan ajattelun seuraamukset tuntuivat kuitenkin sairaiden ja vanhusten keskuudessa, jotka on pantu maksamaan muutoksen hinta. Jo myönnettyjä etuuksia muulle väestölle ja pitkäaikaissairaille karsitaan koko ajan, pikkuhiljaa, ja väistämättömästi. Pian ollaan tilanteessa, jossa heikot ja puolustuskyvyttömät viedään saunan taakse, ja lahdataan siihen, tai sitten entisistä mielisairaaloista tuleekin moderneja kaasukammiolaitoksia, joilla ratkaistaan eläkepommiin liittyviä pulmia, ja alkoholismiongelma, ja muut mahdolliset yhteiskunnan rahoitusongelmat. Ne olisivat myös elimellinen osa vanhustenhuoltoa, ja mielisairaiden hoitoa kokonaan pois päiväjärjestyksestä.

Jo vuosia sitten oli näkyvissä se, että Rauhan ympäristö myllerrettäisiin perinpohjin. Ylläolevassa kuvassa näkyy se, millaisena uudet *satraapit* näkevät Rauhan uudenaikaisena kylpylänä, jossa äveriäämmät kansalaiset tulisivat hierottamaan rasvaista, ja perinjuurin talittunutta nahkaansa. Ylläolevassa kuvassa

oleva suunnitelma ei tuollaisenaan totunut. entisellä maatilalla ei ole jäljellä lainkaan asuintaloja, ja tilalla on ratsastustalli. Papusenmäki ja Papusenpelto ovat suunnitelmassa täynnä huvilamökkejä, mutta miten lienee siinäkin käynyt? Alatalo on joka tapauksessa mennyttä, ja tilalla on suunnitelmassa kolme kerrostalohuvilaa. Hallintola on muuttunut uuden päärakennuksen lisäsiiveksi, kuten myös Setälä. Jolle sitä olisi suunnitellut kuuluisa arkkitehti, olisi sekin jo saanut mennä aikapäiviä sitten. Entinen rannan ja sairaalarakennusten välissä sijainnut puutarhan alue on suunnitelmassa täynnä punakattoisia mökkeröitä. Kuvan yläosassa näkyy uusi, uljas golfkenttä, ja metsä on tietenkin hakattu pois, ja maaperä myrkytetty aina metrin syvyyteen saakka, kuten tavataan toimia golfkenttiä rakennettaessa. Tuosta Papusenpellon ja metsän rajalta se lähti polku, jota myöten poljin niin usein tainionkosken yhteiskouluun, vaan eipä poljeta sitäkään raittia enää koskaan, koska metsän paikalla on golfkenttä. Tietenkin tämä on venäläisten näkemys siitä, miten *tsuhni*en maita tulee käyttää, ja he haluavat tarjota pääsääntöisesti omalle, varsin varakkaalle väestölleen jotakin parempaa kuin karvahattukansalleen. Enää ei kukaan voi ottaa Rauhan vesitornista valokuvaa, koska sekin on poissa. Uskoisin, että silloin kun se vielä hohteli uututtaan, ei kukaan sitä asiakseen valokuvannut – mitä sitä nyt yhtä vesitornia kuvailemaan. Niitähän oli kaikkialla. Ajateltiin kenties, että Rauhakin olisi paikoillaan ikuisesti, aina maailman tappiin saakka. Myös Rauhan rantaan näyttää myös olevan rakenteilla kaikenlaisia rantakojuja (ties mitä tarkoitusta varten) ja *Hallintola* remontoitiin siksi että se saataisiin sopimaan uuteen sapluunaan, eikä siksi että sillä olisi itsessään arkkitehtoonisia arvoja. Se on kuitenkin oivallinen esimerkki funktionalistisesta talonsuunnittelusta, ja siksi se kai voisi säilyäkin. Nyt on jo kuitenkin erittäin selvää, ettei paluuta aitoon entiseen enää ole, sillä senverran rajuja muutokset ovat olleet tähänkin mennessä, ja tulevat sitä vielä olemaan. Meidän linnat on lopullisesti myyty pois, ja voimme vain olla siellä pelkkiä kuokkavieraita, ja saamme maksaa tästäkin huvista. On jotenkin järkyttävää sekin, että kun entiset rauhalaiset nyt järjestävät kokoontumisiaan, he maksavat tästä huvista – nähdäkseen sen maaperän, jossa ennen sijaitsi se sairaala, jonka piirissä he kasvoivat. Nyt kaikesta täytyy maksaa. Hyvänä puolena koko tässä prosessissa on kuitenkin se, että sentään tehdään jotakin uutta, eikä käy niinkuin rajantakaisessa Karjalassa, joka on perusteellisesti ryssitty, eikä ole olemassa edes heikkoja merkkejä siitä, että edes yritettäisiin elvyttää tuota laajaa aluetta. Rauhalla on siis tulevaisuus, jota rakennetaan täysin kapitalismin ehdoilla, ja vaikkamme siitä pitäisikään, niin se on tosiasia. Se, jolla on fynat, määrää miten marssitaan.

Kaikkea mahdollista, Rauhaan liittyvää kuvallista aineistoa, ei ollut minulla saatavilla, joten turvauduin paljolti **Google Steet View** -kuvausauton laajaan materiaaliin. Kuvausauto ei ole Rauhassa ihan joka paikkaan päässyt, ja siitä kuva-aineistosta, jonka se on saanut kasaan, olen valinnut ne kohteet, joiden kanssa olen ollut joskus ainakin jonkinlaisissa tekemisissä, ja joihin liittyvät tarinat tunnen parhaiten. Luonnollisestikaan tarinat eivät ole sinällään tosia, mutta tosiasiat, joiden varaan tarinat rakentuvat, ovat tosia. Se, mikä minua on erityisesti ärsyttänyt vanhojen aikojen muisteluissa on se, että entisaikojen kusipäät muuttuvat muisteluissa ja nykyisyydessä ihaniksi ja mukaviksi ihmisiksi. Kaikenmaailman *pirhosenjollit* ja *martikaisenarit* saavat ilman mitään syytä täydellisen synninpäästön, koska kukaan ei muista enää millaisia he olivat nuorina. Lääkärit ja hoitajat olivat aivan yhtä asenteellisia ja ahdasmielisiä kuin muutkin ihmiset, vaikka heillä olikin viralliset mielipiteensä, joita he viljelivät hienoissa kirjoituksissaan ja puheissaan, ja joita he viljelivät raporteilla. Ei haluta muistaa, että monet rauhalaiset lähtivät tästä maailmasta varsin dramaattisesti – kuka nyt ampui itsensä, tai räjäytti taivaan tuuliin. Hirttäytyminenkin oli sängen suosittua. Konstit lähtöön ovat monet, sanoi emäntä kun kissalla pöytää pyyhki – ja sen jälkeen veti täysin rauhallisena haulikon liipasimesta, niinkuin Rauhassa kuuluukin tehdä. Ja eivät rauhalaiset nuoret – kuten eivät vanhemmatkaan – todellakaan olleet aina niin miellyttäviä ja mutkattomia. Rauhalaisilla tuntuu olevan päässään jäljellä vain lukemattomia, epämääräisiä muistijalkia, jotka he maalaavat jälkikäteen ruusunpunaisin värein kokoontumisajoissaan. Kun noita Rauhaan liittyviä, nykyisiä projekteja on tullut seurattua, olen ollut havaitsevinani, että joitakin vuosia sitten tapahtunut Joutsenon pakkoliittäminen Lappeenrantaan ei ollut alkuun Rauhan kylpylähankkelle aivan alkuun ollenkaan hyvä asia, sillä rahaa ei tuntunut löytyvän mistään, mutta erilaisten vempulontien ja yritysjärjestelyhen jälkeen sitä olikin tarjolla. Alkuvaiheessa Lappeenrantaan on kohoamassa toinen samanlainen kylpyläviritelmä, ja tietekin lappeenrantalaiset pitävät sitä ensisijaisena kehityskohteena, ja uskoivat että juuri se saisi jatkossa eniten rahaa. Mutta keneltä? Ei ainakaan valtiolta! Nykyisinhän pärjäävät vain se, jotka saavat rahansa sijoittajilta, ja pääomapiireiltä. Ei valtio kykene enää tulemaan apuun, kun se on jo kertaallan myynyt kruununjalokivensä, ja realisoinut lähes kaiken mistä joku on ollut valmis jonkun euron maksamaan. Isoja sairaaloita on lakkautettu, ja rautatieasemia sekä kouluja myyty pilkkahintaan. Eihän tällaiselta köyhältä ainakaan rahaa saa, mutta ainahan voi antaa annettavansa

vaivihkaa, supatellen, ja ehdottomasti puoli-ilmaiseksi. Koko Kaakkois-Suomi oli jo vuosikymmenten ajan käynyt jatkuvaa hivotustaistelua, ja pyrkivät kukin kasan päällepäsmäriksi, ja samalla jokainen niistä kuihtui hiljalleen köyhemmäksi. Ei ole mikään salaisuus, että rikkaat, tai ainakin erittäin hyvätuloiset venäläiset ostelivat puoli-ilmaiseksi maata ja kiinteistöjä, ja sama koskee heidän yrityksiään, jotka pyrkivät rakentamaan Suomen maaperälle uusia kylpylöitä, mutta nyt yksinomaan venäläisille. Nykyisin venäläisten läsnäolon näkee ja kuulee katukuvassa. Näin tämä kurja maankolkka palaa takaisin 1800-luvulle, ja tsarin aikaan, jolloin suomalaiset *tsuhnat* toimittivat tavaraa Pietariin, ja pietarilaiset ylimykset viettivät aikaansa esimerkiksi Rauhan sanatoriossa ja Valtionhotellissa. Venäjällä oli niin levotonta, ja Suomessa taas hiljaista ja rauhallista. Tietenkin tässä kaikessa pelaa nykyisinkin sama matematiikka kuin 1800-luvulla, että on olemassa rikkaita, eli maksukykyisiä, jotka haluavat erityispalvelujaan, joihin tšekäläisellä karvahattukansalla ei ole varaa, siis tavallisella tsuhnalla. Tästä syystä Kaakkois-Suomen olisi pitänyt aikanaan puhalttaa enemmän yhteen hiileen, ja pitää asuinkolkkinsa vauraana, ettei sinne olisi ollut vierailia mitään vakituista asiaa. Ja sitten olisikin voinut itse kerätä kaikki rahat. Tällöin myös Joutseno olisi säilynyt itsenäisenä aikamme melskeissä, ja Rauha olisi ollut sille aina sydämenasia, ja se olisi taistellut kynsin hampain myös Konnunnuon vankilan säilyttämisen puolesta, ja ehkäpä joku olisi keksinyt jotain uutta, joka olisi auttanut ajoittain sattuvan puutteen ajan yli. Ei niin, että vankilat olisivat sinällään hyvä asia, vaan niin, että jos niitä nyt ylipäättään on tehty, ne pitäisi säilyttää ja korjata ennemmin kuin rakentaa aina uusia. Oikein naurattaa kun lopettamista perusteltiin esimerkiksi sillä, että osa selleistä oli ns. paljusellejä, eli vangit väänsivät tortut pottaan, ja kaikille olisi pitänyt olla oikeat vesiklosetit. Minun mielestäni vankilassa kaiken kuuluukin olla hieman huonommin kuin siviilissä, sillä minäkin menisin mielelläni sellaiseen vankilaan pysyvästi, jossa on laajakaista ja selleissä tarjolla kaikki nykyajan mukavuudet, eikä töistäkään tarvitse tehdä – mitä nyt vähän persettä jakaa öisin vankilan kapoille. Myös ruoka on nykyisissä, moderneissa vankiloissa ravitsevaa, ja terveydenhoito ilmaista. Bonuksena tulevat sitten kaikenmaailman terapiat, sekä hauskat keskusteluryhmät. Jos joutsenolaisten rivit olisivat olleet ehyet, ja ihmiset yksimielisiä, ja asialle olisi pantu kunnon lobbarit, olisi Konnunnuon vankila vieläkin olemassa, ja Rauha olisi kehityskohteiden kärjessä ehkä myös hoitolaitoksena. Nyt tuntuu siltä, että sekä Imatra – että Lappeenranta ovat repineet Rauhasta ja Konnunnuolta irti kaiken mahdollisen, ja jättäneet sitten raadot haisemaan omia aikojaan. Ehkäpä Rauhaan palaa sittenkin lopulta rauha, kun pääoman kiinnostus viimein lopahtaa. Mainingit lyövät edelleen Salpausselän valliin, ja kenties myös saimaanlohi palaa, kun vesivoimalat rapautuvat, ja sortuvat maan tasalle. Silloin voisi kuka tahansa huoahtaa venäläisen runoilijan sanoin: *voi mikä Rauhan maa!*

Rauha-aiheisia laulujani audiona ja videona

Olen tehnyt aikojen kuluessa pari laulua, jotka liittyvät Rauhaan. Ne ovat tosin kumpikin erittäin sisäänlämpiäviä, ja uskoisin, etteivät läheskään kaikki ihmiset näitä ymmärrä. Mutta ei se ole tarpeenkaan, sillä jos näitä kuullellessa tulee hyvä mieli, niin se on pääasia. *Aina hauskaa olla pittää, vaikka sitte syvän märkänis*, niinkuin karjalaiset tapaavat sanoa. Niin sanon minäkin, nyttien.

Papusenmäellä sijaitsi aikanaan kellertävänruskea, masardikattoinen puutalo, jossa asui *jäntinseppo*. Jo pienestä pitäen hänestä näki (ja kuuli) että siinä oli tuleva kielimies. Kansakoulussa hän luki suoraan tekstiä kuin tekstiä - kun valtaosa muista oppilaista vielä tankaten tavasi – minä siinä muiden mukana. Monasti hän lauloi kotimatalla radiosta kuulemiaan jatsikappaletta käyttäen omatekoista englantiaan: *Ouvendisiks, kuumsatsini, ouvendisiks kuu maatsini* (tarkoittaen tietenkin biisiä *When the saints go marching in*), ja meistä muista se tuntui ihan säälliseltä ulkomaankieleltä. Myöhemmin hän oppi nopeasti sitä oikeaa enganninkieltä, ja oli kirjeenvaihdossa ulkomaille, ja lähetti vallankumouksellisia terveisiään milloin mihinkin. Minun kielitaitoni rajoittui noihin aikoihin yksittäisiin vieraankielen sanoihin, ja vaikka käytänkin nykyään esimerkiksi englantia kirjallisesti jokseenkin sujuvasti, minulta puuttuu edelleen siihen elävä kontakti, ja minun englantini on eräänlaista tankeroenglantia. Minulla ei ole *kielikorvaa*, joka kertoisi milloin joku ilmaisu on hölmö, tai ei tarkoita minun sanomanani sitä mitä sen pitäisi tarkoittaa. Koska alla äro barn i början, julkaisen tässä nyttien oman versioni papusenpojan ensiyritelmästä englanninkielen maailmassa. Jospa oppisin itsekkin tämän kautta tätä ulkomaankieltä paremmin. Seuraamalla mestaria, vaikka mestari en pysty minua seuraamaan, koska sillä ei ole puolestaan minkäänlaista nuottikorvaa.

Rauhan rautatieasema

Olen etsinyt pitkään netistä kuvaa Rauhan juna-asemasta, mutta onni ei vaan ole ollut myötä. VR, jolle tällaisten kuvastojen ylläpidon pitäisi kuulua, ei ole ollut tehtäviensä tasalla. Paljon asemia on hävinnyt, kuten myös mahdolliset niistä otetut valokuvatkin. Vasta **Google Streets View** -työkalun myötä onnistuin hankkimaan ylläolevan valokuvan tästä muistorikkaasta paikasta. Nykyäänhän kuvia tästä asemasta on jo saatavissa enemmänkin, mutta tämä tuntui riittävän ainakin ensihätään. Tulihan tämän rakennuksen ohi aina hiihdettyä, ja pyöräiltyä koulumatkoilla, ja ihmeteltyä, mitä se *taara* oikein tarkoittaa. Tosin sopivan kuvakulman etsiminen oli sangen työlästä, ja ainut kelvollinen katselukulma löytyi radan takaa, jossa on kaikenlaista roinaa ja pensaikkoa tiellä, ja siksi näkymä asemalle nyt on se mikä se on. Tuossa aseman pihassa sitä liikuteltiin resiinaa *rauhanvariksen* kanssa ensimmäisenä kansakoulupäivänä, ja ratahan täytyi ylittää aina kun halusi mennä kotiin asemantietä (mikä lie nimeltään nykyään). Jatkossa resiinat saivat olla rauhassa – paitsi mitä sillointällöin laitettiin lantteja kiskoille, jotka junat sitten puristivat litteiksi levyiksi.

Muutamia kuukausia sitten pyysin muuatta *katajaneskoa* käymästä valokuvaamassa Rauhan asemarakennusta, mutta hänelle ehti tulla ensin *noutaja*, ja kuva jäi saamatta. Pitkien etsiskelyjen jälkeen löysin tämän valokuvan, jossa asemarakennus näkyy vinosti sivusuunnasta. Kun asema oli vielä käytössä, ei asemapihalla kasvanut lainkaan ruohoa, ja aseman seinustalla pensaita. Kaikki oli siistiä ja jopa hygienistä. Aikanaan, kun Rauha oli vielä kylpylä, seisoi aseman lähellä automobiili, joka vei kylpylän vieraat kylpylälle. Näissä asemarakennuksissa oli ennenvanhaan ihan oma tunnelmansa, ja tiettyä arvokkuutta ja auktoriteettia. Konduktööri ja asemamies olisi aivan hyvin voinut olla pikkupoikien sankari. Talvisin asemantietä ei aurattu, joten se oli käytössä vain sulan maan aikaan. Talvisin hiihrettiin metsän läpi, jossa sijaitsee nykyään Repokiveksi nimetty asuintaajama. Asemalle täytyy ainakin kerran elämässä osoittaa kunniaa, ja niinpä kerran repäisin oikein kunnolla, ja lauloin kikkeli paljaana ohikiitävässä junassa *oodia* Rauhan asemalle: *minä se oon Joutsenon kikkelikauhu, kikkelikauhu, kikkelikauhu!* Saattatte sanoa, että johan oli lapsellista touhua aikuiselta mieheltä – johon sanon, että niinpäs olikin, ja olen ylpeä siitä! Tämä tapahtui palatessani kerran Kouvolasta Imatralle esittämästä näytelmästä *Miss' on mun iso pörrönen nalle* (kaikessa saatanassa sitä onkin oltu mukana). Rauhan asemalla – niinkuin muuten kaikilla muillakin asemilla - oli tyypillinen aseman haju, ja siellä vallitsi jotensakin pysähtynyt tunnelma. Elimmehän *pysähtyneisyyden aikaa*, koska Neuvostoliitossakin elettiin sellaista. Mutta siinäpä ne Rauhan asemaan liittyvät muistikuvat sitten olivatkin. Jätämme ne nytten, ja jatkamme.

Salvaja-Sannin mökin rauniot

Jollei halunnut mennä kiskoja yli kotimatalla, oli vaihtoehtona kiertotie, ja siihen liittyvä tasoylikäytävä. Sen varrella sijaitsi ennen **Salvaja-Sannin** mökki, jonka tämä oli kai ihan itse tehnyt. Sellainen lautahökkeli. Sittemmin **Sanni** toimitettiin hoitoon Rauhaan, jossa hän pelotteli tien varrella ilkkuvia pikkupoikia salvamisella: *mie, kuule, salvan teiät!* Emme oikein tiennetkään mitä tuo *salvaminen* tarkoitti, mutta jotakin osviittaa antoivat ne erityiset toimet, joita aikuiset tekivät pienille porsaille tietystä iässä. Kovin ne vinkuivat! **Sannin** lapsiviha kehittyi mahdollisesti korvenkyläläisten pikkugangsterien alituisen kiusanteon myötä. Ja **Sannihan** oli oikeassa: pennut olisivat rauhoittuneet, ja säästyneet monelta tuskalta, jos ne olisi ajoissa salvettu - ja niistä olisi saatu erittäin hyviä tenoreita kirkkokuoroon. En tiedä onko kuvassa näkyvä palanut hökötyksen nimenomaan **Sannin** itse rakentama mökki, mutta samassa paikassa se kuitenkin osapuilleen sijaitsee. Mökki killuu jyrkänteen reunalla, sillä aivan heti sen takana on hiekkakuoppa. Ainoastaan junaradan läheisyys on todennäköisesti estänyt ahneita soranottajia ulottamasta monttuaan syvemmälle harjumuodostelmaan, jolloin **Sannin** mökkikin olisi ollut muisto vain.

Rauhan alikulkusilta

Alikulkusilta on todellinen portti Rauhaan, vaikka nykyään sinne pääsee myös entisen asemantien kautta, eli myös korkeat kuljetukset ovat sieltä käsin mahdollisia. Muistan tuosta sillasta vain sen, kuinka tiurulaiset, aina niin äänekkäät ja aina niin nenäkkäät pikkupimut, huusivat kuin salvettavat siat, kun Rauhan koululaiskuljetukseen käytetty koppiauto humautti sillan ali. Varmaankin he kiihtyivät samalla tavalla keinuessaan kiivaasti koulun keinoissa. Huusivat näet niissäkin ihan samalla tavalla, ja tietenkin ne kiljuivat vieläkin hurjemmin, kun aloittivat sukupuolisen seurustelunsa miespuolisten kosijoiden ja sulhasmiesten kanssa. Silloin ne lienevät vinkuneet kaikkein kovimmin, kunnes tuli tässäkin eteen se *pysähtyneisyyden aika*, ja silmänvilkkeen sammuminen. Entinen kosiomies vain makasi ja haisi sohvassa, ja romantiikka oli tipotiessään. Jostakin syystä Rauhan ja Tiurun koululaisille järjestettiin tällainen ilmainen koppiautokuljetus koululle, ja lähtö tapahtui rauhalaisille Hallintolan edestä. Näiltä matkoilta muistuu mieleeni *pirhosenjollin* joviaali toteamus (erään miespotilaan vatsantoimintaan liittyen): *Pilli pieras lämpimän pierun!* Se sanoi tämän sellaisella puolittain laulavalla nuotilla. Muistan myös sen kerran kun sotkin pyörällä *vaaramäenjaskan* kanssa tuota mäkeä ylös, ja kuinka tämä jankutti: *käy poika koulua, käy koulua, ettei sitten vituta myöhemmin - käy vaikka kuinka olisi kupla otsassa, niin käy vaan!* Miekkosella oli kai omakohtaista kokemusta sen seikan seuraamuksista, että koulut jäävät sittenkin lopulta käymättä, ja sitten tulee joku toinen, joka vyöttää miehen, ja vie hänet sinne minne tämä ei tahdo. Opetus meni kuitenkin minun osaltani tasan tarkkaan hukkaan, sillä minä jouduin käymään omat valintani sen ahtaimman portin kautta, ja näkemään ja kokemaan kaikenlaista tarpeetonta inhimillistä raadollisuutta. Minulta jäi täysin kokematta kupliva ja iloinen ylioppilaselämä, ja osallistumisen ajan melskeet - kun täytyi näet lukea kieliä teurastamolla, ja harjoitella mielisairaanhoidajaksi, ja olla hätäaputyöllistettynä Korvenkylän peltoaukeilla lakankyläläisten gangsterien kanssa. Mutta ehdoton *Rauhan portti* tuossa kuvassa on. Nyt se on minulta, ja muiltakin, iäksi sulkeutunut.

Potilashautausmaa

Rauhan sairaalassa oli aikanaan oma hautausmaa, jonne haudattiin sota-aikaan myös venäläisiä sotilaita. Heidät kaivettiin kuitenkin ylös, ja vietiin jäykkien poikien kuljetusautoilla pois jonnekin yhteishautaan. Myös potilaita haudattiin tänne, sillä monet olivat menettäneet kotikuntansa Jatkosodan rauhansopimuksessa. On paljon mahdollista, että heidätkin on kaivettu ylös ja viety pois, tai ainakin muistan lukeneeni jostain jotakin sentapaista. Voin hyvin kuvitella, että jonkun työmiehen valokuva-albumissa on kuva lapioon nojailevista miehistä, ja kuvan alla teksti: tässä sitä kaivettiin hulluja haudoista. Vaan eipä tuolle tontille liene varsinaista tungosta, sillä junarata kulkee siitä ihan vierestä, ja onhan se tavallaan kammottavaakin asua entisellä hauuumaalla. Vaan eipä silti: asuihan kansantaiteilija **Woody Guthrie**kin eräässä elämänsä vaiheessa junaradan alla, joten miksemme mekin voisi tehdä saman. Ei se *juna* nyt niin paljoa häiritse.

Kun potilaat kuolivat, heidät haudattiin sairaalan hauuumaalle, jos omaisia ei ollut, tai näillä ei ollut

kiinnostusta haudata vainajaansa muualle, kuten vaikkapa prameaan sukuhautaan. Rauhan hautausmaalla kuolleet potilaat kuopattiin hautarivin jatkoksi, sillä järjestys se pitää olla hullun kuolemassakin. Kuvassa näkyvät hautalaattojen suorat rivit vielä selvästi, mutta nykyään niitä ei enää erota, sillä vainajat on siirretty pois, tai ainakin näin uskoisin olevan asian laita. Ainakin siirtopotilaat ja venäläiset vangit on rajattu muualle. Hautausmaahan syntyi niin, että sairaalan puutarhurille annettiin tehtäväksi suunnitella se, ja se sijoitettiin sairaalan rajalle, välittömästi rautatien varteen. Aluehan oli tavallaan jonkinlaista joutomaata, ja Rauhaan menevän tien toiselle puolelle syntyi laaja hiekkamonttu, kun tarvittiin hiekka ja soraa, ja sittemminhän sinne syntyi kaatopaikkakin, jonne ihmiset veivät aluksi joutavaa roinaansa. Nykyäänhän tätäkään ihmettä ei enää ole, sillä uusi, uljas golfkenttä ulottuu sekin ihan rautatien reunaan saakka.

Urheilukenttä

Kun alikulkusllan ja Repokiven kautta sitten tullaan Rauhan sairaala-alueelle, voidaan vieläkin löytää entinen urheilukenttä – tosin siellä ei ole enää mitään asiaan liittyvää rekvisiittaa enää jäljellä. Tästä kohtaa kulki kansanhihtolatu, joka tuli Ukoskasta, ja jatkui Korvenkylään. Aikanaan tuolla oli jääkiekkokaukalo, jossa *Rauhan Urheilijat (RU)*, eli *ryyppy-ukot* harjoittelivat, ja pelasivat jossakin alasarjassa otteluitaan. Muistaakseni niille kaikille maistui viina erinomaisen hyvin, ja monet kuolivatkin kuset housuissaan. Niillä oli jopa omat, sellaiset kusenkeltaiset pelipaidat, ja minullakin oli muistaakseni sellainen, vaikka en pelannutkaan. Paidanselkäyksessä oli isot, mustat *RU*-kirjaimet. Kaukalossa järjestettiin myös rusettiluisteluja, ja samaisella paikalla oli myös hiihtokilpailuja, joiden palkinnot jaettiin sairaalan juhlasalissa. Mutta hiljainen on kylätie nykyisellään. Minä en ollut varsinaisesti urheilumiehiä, enkä ole sellainen vielääkään. Minusta(kin) urheilu on ihmiskunnan syöpä, kuten jo *räsäsenilu* aikanaan niin osuvasti totesi.

Miljoonakellari

Miljoonakellari on Rauhan sairaalan entinen perunakellari, josta maan pinnalla näkyy vain osa. Maan alla ovat ne varsinaiset bunkkerit. Siellä säilytettiin Rauhan maatilalla viljeltyjä perunoita, joista riitti niin potilaille kuin henkilökunnallekin. *Miljoona* -sana liittyy taas siihen, että pytingin rakentaminen maksoi paljon enemmän kuin oli ennustettu, mutta hommassa lienee ollut mukana melkoinen annos sodanjälkeistä keinottelua, ja silkkaa inhimillistä ahneutta. Kaikki Rauhaan rakennetut rakennukset maksoivat loppupelissä enemmän kuin mitä oli ennakoitu. Tämä kyseinen rakennus on oikeastaan varsin kaunis, omassa lajissaan, vaikka sillä ei voi olla juuri muunlaista käyttöä kuin perunoiden ja vastaavien säilyttäminen. Voisihan sitä tietenkin vuokrata CIA:lle, koska ei tuolta kellarista ainakaan huuto kuulu. Ainahan näille salaisille vankiloille olisi käyttöä.

Vanha Pirttilä

Kuvassa näkyy *Pirttilä*-niminen rakennus, joka oli aluksi osa Rauhan sairaalaa, ja siellä hoidettiin potilaita, kuten näkyy ylläolevasta kuvasta. Hoitaja seisoo rappusilla, ja potilaat hajan hajan pitkin pihaa. Myöhemmin taloon tehtiin asuntoja sairaalan henkilökunnalle, ja talo sai lautaverhouksen, sekä keltaisen maalin. Rakennus sijaitsi Papusenpellon laidassa, ja sieltä oli hyvä näkymä Papusenmäelle.

Uusi Pirttilä

Kuvassa näkyy Uusi Pirttilä, ja oikealla Rauhan ainut todellinen kerrostalo, joka sekkin on rakennettu sairaalan henkilökuntaa varten. Ei näihin paikkoihin oikeastaan liity minkäänlaisia muistoja – ainakaan minulla, mutta tulipahan nämäkin nyt ripattua Googlekuvista. Hoitohenkilökuntaahan noissa pääasiassa asuskeli, kuten vaikkapa **Vate** ja **Nipa**, ja varmaankin myös **Well from Texas** on noissa asunut, kun vielä

eli. Lienevät kuitenkin muuttaneet pääosin muualle, koska eiväthän he noita asuntoja omistaneet.

Pilattu Papusenpelto ja hiihtomäet

Papusenmäen alapuolella levisi aikanaan laajahko peltoaukea, jossa Rauhan maatila viljeli juurikkaita ja perunaa. Moniaat olivat ne kerrat kun istuin perunankylvölaitteen istuimella lappamassa perunoita vakoon. Aina kun peltoa luomulannoitettiin karjanlannalla, Pirttilän hajuille nirso väki esitti vastalauseensa, mutta kyllä ne perunoita pistelivät suihinsa sairaalan ruokalassa siinä kuin muutkin. Jos siirryttäisiin kuva-alasta vielä hieman oikealle, ja eletäisiin vielä aikaa, jolloin tämäkin pelto oli vielä pelto, nähtäisiin iso heinälato, jossa sitä peلهdittiin korvenkantalaisten tyttöjen kanssa, sokerijuurikkaan harvennuksen lomassa. Ladon viereltä lähti oikopolku Korvenkantaan, ja tätä reittiä tuli toisinaan käytettyä kun poljettiin aamuisin Tainionkosken yhteiskouluun. Kuten kuvassa näkyy, on pellon halki rakennettu nyt tie, joka itse asiassa pilaa koko pellon. En jaksakaan ymmärtää miksi tuo tie on täytynyt rakentaa tuohon, kun tuloksena on täysin muotopuoli pelto. Varmaankin asialla ovat olleet lääkärit, tai rannan muut, uudet, varakkaat asukkaat, joiden täytyy päästä nopeasti pois tonteiltaan, ja pian sinne taas takaisin. Ei siinä silloin paina paljoa joku esi-isien raivaama pelto, tai tuleva ilmastomuutoksen aiheuttama maailman nälänhätä, jolloin jokainen neliometri peltoa on kymmeniä kertoja arvokkaampaa kuin neliö moottoritietä.

Maisemat Papusenmäeltä Ukonniemeen päin olivat mäkiä, ja hiihtäjä sai niissä hyvät kyydit, ja mäissä oli helppo myös lentää turvalleen. Usein lennettiin. Tämä osa Salpausselkää on täynnä syviä *suppia*, eli virtaavan veden ja jään synnyttämiä painanteita, ja siksi hiihtomaasto oli suhteellisen vaativaa.

Papusenmäki ja maatilan perunakellari

Vallan unohdetuksi näyttää tulleen Papusenmäen vanha perunakellari, jossa säilytettiin Papusen peltoon kylvettäviä siemenperunoita. Eivät ne sitä ole purkaneet, kun eivät tiedä, mikä se oikein on, ja mihin sitä

voisi käyttää. Rakennusta ympäröi joukko uusia omakotitaloja, joissa asuu mitä todennäköisimmin itseensä erittäin tyytyväisiä ihmisiä, jotka ovat silti jotenkin eksyksissä. Tilanne on lähes samanlainen kuin menisi Viipuriin, jossa asuu nykyisin pääasiassa ryssiä, jotka eivät oikein tiedä missä ovat, ja jotka kuvittelevat asuneensa siellä silti aina. Onhan se Viipuri neuvostohistoriassakin ikivanha, venäläinen kauppakaupunki.

Kuvassa näkyy Papsusenmäki, ja valkoisen talon paikalla oli ennen masardikattoinen, keltainen puutalo, jossa asui sairaalan henkilökuntaa, joka tuli tutuksi niin hyvässä kuin pahassakin. Kuvasta vasempaan sijaitsivat Kopharjun rinteet, ja oli siellä myös hyppyrimäki, joka sinne viriteltiin joka talvi.

Vesitorni

Rauhan uljas vesitorni näkyy vieläkin seisovan paikoillaan. Kun kehuskelin kerran aikanaan uimareissulla serkkuvainajalleni, kuinka paksut seinät tornissa oli, tämä totesi vakaasti: *eivät taia nuo seinät kovin*

kauaa kestää kun alkaa niitä lekalla humautella! Mieleepi nousi heti kuva raavaasta, rotevasta miehestä, jolla oli valtava *leka* (mikä se nyt sitten lieneekään oli), ja jolla mies sitten tuotapikaa hajoitti tornin tuusan nuuskaksi. Oikein näin sieluni silmillä kuinka *leka* nousi ja lasi ja lekamies peittyi betonipölyyn, tornin romahtaessa *lekan* iskuista. Kun sitten hieman myöhemmin tuli erään toisen samanikäisen kanssa puhetta tuosta vesitornista, sanoin minäkin: *vaan kun lekalla humauttelee, niin kyllä tuokin aika helpolla hajoo!* Tämä totesi siihen, pikkuvanhan asiallisesti: *ei tuota kyllä millään lekalla saa hajalle!* Ei varmaan muuten saakaan, mutta siinä meni uljas mielikuva rotevasta uroosta, joka lekallaan humautellen hajoittaa tornin kuin tornin.

Kopparju sairaalan suunnasta

Kopparju on aikanaan muodostanut jatkumon vesitorninmäen kanssa, mutta kuten kuvasta näkyy, maantie voittaa aina lujimmankin harjun, ja harju on leikattu kahtia. Myöhemminhän koko harju lanattiin maan tasalle, kun uusi kylpylä puski väkisin päälle. Kuvasta ei käy selville harjun rinteiden jyrkkyys, mutta kyllä ne sitä olivat. Kopparjussa oli talvisin hyppyri, josta jopa minä onnistuin laskemaan joitakin harvoja kertoja katumatta – kunhan vaan otti vauhtia vauhdinottorinteen puolestavälistä.

Ylläoleva ilmakuva paljastaa armottomasti sen, että kyllähän se raha jyräsi – tälläkin kertaa. Kuvassa näkyvät vielä tässä vaiheessa entisen ylätalon perustukset, mutta vesitorni on jo pyyhkäisty olemattomiin, ja kuvassa näkyvät vieläkin kaksi kulku-uraa, joita myöten tornin jäännökset on kuljetettu pois. Kuvassa näkyvä Setälän rakennus ei kuulu suojeltavien rakennusten luetteloon, joten pian kai sekin jyrätään pois, kuten myös alatalo, ja kaikki muu nykyisessä kylpylässä vierailevia rikkaita häiristevä tauhka. Olen lukenut kuinka muutamat entisen sairaalan läheisyydessä edelleen asuskelevat ylistävät sitä, kuinka uusi kylpylä on niin hyvä asia, ja kuinka se tuo lisää työpaikkoja. Anteeksi vain – mutta minun on tavattoman työlästä edes ajatella lakankylän jätkiä, ja heidän mahdollisia jälkeläisiään työskentelemässä uudessa kylpylässä. Sensijaan voisin hyvinkin kuvitella heidän heittävän pari keikkaa siellä, ja myyvän keikkojensa tuotoksia Lappeenrannan ja Imatran hämärämiehille. Jos taas ajattelen entisiä koulutovereitani, ja heidän jälkeläisiään, on vaikeaa kuvitella heitäkään sipsuttelemassa näissä uusissa, komeissa puitteissa. Eivät ne muuten olleet minulle erityisen hyviä *tovereita*, mutta kun en viitsi ryhtyä etimään tähän hätään parempaa ilmaisu. Ulkomailta sinne on työvoimaa tuotu, koska uudet omistajat tavoittelevat kansainvälisyyttä, ja eivät Korvenkylän pennut ainakaan ennenvanhaan venäjää osanneet, tai sitä koulussa lukeneet, koska sitä ei opetettu. Ja saahan sitä opettaa, mutta on kokonaan eri juttu, jos nämä tätä taitiota koskaan oppisivat.

Ylläoleva kuva paljastaa kuinka syöpä on levinnyt edelleen. Poissa näyttäisi olevan koko entinen vesitorinmäki, ja metsä on poissa. Entisen sairaalan rakennuksista ovat saaneet armon ainakin Setällä, Hallintola, Rantala, sekä vanha sairaalan päärakennus. Kaikki muu on saanut luvan mennä. Sen voin vain sanoa, ettei ainakaan minulla tee mieli mennä tähän kylpylään, vaikka pääsisin ilmaiseksi, sillä jos joku on mennyt, se on sitten mennyt, eikä sitä saa enää takaisin. Toivossa tosin on, että uusi jääkausi lakaisee tämänkin rakennuskompleksin huut helvettiin, ja tähän paikkaan muodostuu jäätikön sulaessa uusi soraharju, jonne kohoa aikaan entistä ehompi vesitorni. Näin toivomme.

Tässä kuvassa on Sairaalan juhlasali, joka meni Ylätalon purkamisen myötä, niinkuin *menevät* ne, jotka kuolevat sodissa. Monet joulupuurot tuolla tuli syötyä, enkä saanut koskaan mantelia, sillä sen sai joku sairaalan johtoportaan pennuista. Sillä tavalla Rauhassa jaettiin joulumanteleita. Joulujuhliissa oli aina erilaista ohjelmaa, joista osan olivat järjestäneet sairaanhoitajaoppilaat. Juhlasalissa järjestettiin myös elokuvanäytäntöjä, joissa henkilökunta ja heidän pentunsa istuivat parvekkeella, ja potilaat juhlasalin penkeillä, joita näkyy jokunen myös kuvassa.

Ylläoleva kuva on vanhan vesitornin liepeiltä, ja siinä näkyy uuden, uljaan kylpylän viinatehtaan rööri. Ennen vanhaan melkein kaikissa kartanoissa poltettiin omaa viinaa, jota jaeltiin sitten työväelle. Tuopillinen viina päivässä pitää kenen tahansa hilpeällä tuulella. Nyt viinaa jaellaan juopuneille venäläisille, joilla on rahaa maksaa. Aina altit *tsuhnat* vievät heille juoksujalkaa uutta juotavaa. Tämän vuoksi vanha vesitorniparka piti siis purkaa, ja Kopharju tuhota. Kelpaa sitä nyt täälläkin lotrata niin manperkeleesti, ja hierottaa talittunutta, paksua ruumistaan. Kyllä ne hierovat, koska saava siitä rahaa. Jopa hymykin irtoaa kun heittää pari lanttia.

Rauhan saha

Kuvassa näkyy Rauhan saha, ja sen vierellä korkeat halopinot. Kuvan vasemmassa laidassa on pesula, ja halkopinojen takana makasiinirakennus. Sahan edessä pienellä penkillä istuu todennäköisesti juuri se sama potilas, joka näytti pyydettyä kuikkaansa. Halkopinot hävisivät jonnekin kun Sairaala siirtyi öljylämmitykseen, ja sahakin hävisi sekun vuorollaan unohdukseen.

Tässä kuvassa näkyy sahan laiturin. Laiturilta oli vedetty kiskot polttopuun lastausalueelle, ja halkojen kuljetus tapahtui erityisillä vaunuilla. Kukapa olisi jaksanut noita metrihalkoja käsipelissä kantaa. Halot uitettiin laiturin nokkaan lotjilla eri puolilta Saimaata, ja sairaalan omilta metsäalueilta. Sahalla sahattiin myös lankkuja, mutta sitä en osaa sanoa mihin niitä kaikenkaikkiaan myytiin tai vietiin. Olihan siinä

oivallinen tilaisuus tehdä vaikka pientä omaakin bisnestä.

Kuvassa näkyy laiturin tienoille rakennettu ravintola teerenpeli, joka oli aiemmin Ravintola Rauhanranta, jossa vietettiin juhannusjuhlija sun muita. Tässä se on hyvä harrssta teerenpeliä, ja onkin mielenkiintoista millaisia pelejä siinä järjestetään esimerkiksi ensi vuonna, ja ketä silloin on kehissä. Koko entinen halkojen lastausalue ja saha on raivattu pois, ja tilalle on tullut suuri joukko pieniä mökkipahasia, ja sitten tämä Teerenpeli kukkasena kasan päälle.

Rauhan rantasauna

Jotakin vanhaa on kuitenkin jäljellä, kuten kuvassa näkyvä yleinen sairaalan punainen rantasauna, jota lämmitettiin aina kesäisin. Saunassa oli tosi hyvät löylyt, ja se oli varsin suosittu. Kerran siellä oli joku joutsenolainen, punaposkinen, ja innokas uimakouluttaja, ja joukko joutsenolaisia pentuja. Meidät asetettiin pitkälle laiturille riviin, ja uimakouluttaja alkoi puhua innokkaasti urheilusta, ja ainakin joutsenolaiset kuuntelivat tätä niinkuin profeettaa kuunnellaan. Sitten mies komensi: *veteen!* -ja

joutsenolaiset pojat hyppäsivät suoraan järveen – paitsi minä ja *karhunmara*, jotka jouduimme kiertämään rannan kautta. Mutta mepä tiesimme, että laiturin vieressä oli aika matalaa, ja että siinä oli isoja kiviä. Onneksi ei kenellekään sattunut mitään, ja kukaan ei halkaissut päätään. Saunan vierestä kulkeva kapea polku vie sekä naisten –että miesten uimarantaan, jossa ennenvanhaan oli pitkulaiset, isot pukeutumiskatokset.

Piirsin kerran lyijykynällä senajan *graffitin* miesten uimakatoksen seinälle, ja siinä oli esitetty sarjakuvamaisesti erilaisia *asentoja*. En minä niistä senkummemmin mitään tiennyt, mutta piirsin kumminkin. Kuvasta näkyy, että osaavat ne muutkin antaa sukupuolivalistusta! Mitä sairaalan uimarantaan tulee, niin potilaitahan tuolla siellä käytettiin muniaan liottelemassa, tai lihavia potilasnaisia tissejään viruttelemassa, mutta kyllä siellä sopivat sekaan henkilökunnan pennutkin uimaan, ja se ei maksanut mitään. Kesäisin rannassa oli uimakoulu.

Lääkärien rivitalo

Minulla oli aikanaan kunnia olla apumiehenä **Heikkilän** urakoimalla lääkärien rivitalolla, joka näkyy

kuvassa valmiina. Tämä rakennus oli tarkoitettu alemmille apulaislääkäreille, sillä ylilääkäreillä sun muilla sairaalan arvohenkilöillä oli omat pöksänsä, joita he hallitsivat suvereenisti yksin. Apulaislääkärien sopi asua rivimuodossa, sillä heidän vaihtuivatkin usein. Kun minä työskentelin tuolla rakennuksella, pakkasta oli keskimäärin siinä parikymmentä astetta, ja siinä sitä sitten vaan valettiin sokkelia. Laattojen alla paloi öisin avotuli, jottei valu olisi jäänyt. Minun tehtäviini kuului poistaa *tyltit*, eli laattojen alla sijaitsevat puiset pestytyypit. Homma oli jonkinverran vaarallistakin, koska levyt saattoivat pudota niskaan mutta eihän siitä tuolloin mitään lisäpalkkaa makseltu. Tämä työvaihe ei kuitenkaan kestänyt kauaa, ja minutkin passitettiin pian lämpöputkityömaalle, eli muutaman kymmenen metrin päähän rantaanpäin. Siinä sitä sitten seisokeltiin ojakaivannon pohjalla, sillä eihän lapio pystynyt mitään jäiseen maahan. Sitten kun routa viimein sulii, pääsin vippariksi sairaalan puolelle, ja syksyllä sitten kansankorkeakouluun, ja niin edelleen ja edelleen.

Mastotien huvilamaaseudunosa

Rauhan rantatöyräs on rakennettu täyteen huvilamaisia rakennuksia. Ennenvanhaan tällä rinteellä ei ollut minkäänlaisia asumuksia, ja kuvassa näkyvä tie vei ylilääkärin asunnolle, jolleen kellään muilla kuin toisilla ylilääkäreillä ei ollut vakituista asiaa. Itse en muista koskaan käyneeni ihailemassa miten se oikein asui. Nyt on kuitenkin toisin, ja ihmiset pykäävät omakotitalojaan tännekin. Kun katselin netistä näistä pyydettäviä hintoja, huomasin, että talojen hinnat ovat varsin kovat, millä mittapuulla tahansa mitattuna – ja ainut, minkä ne tarjoavat, on näkymä Lammassaareen ja Saimaalle mäntyjen välistä. Mutta tapansa kullakin. Tämä kaikki vain vahvistaa näkemystäni, jonka mukaan paluu omalle kotiseudulle on täysin turhaa, ja mahdotontakin. Ihmiset näyttävät leviävän kaikkialle kuin syöpä.

Pesula

Vähitellen sitä sitten ajaututtiin lämpöputkityömaallakin tänne alas rantaan, jossa pesula sijaitsee. Rakennuksen rannanpuoleisessa päädyssä oli henkilökunnan käytössä ollut mankeli, ja rakennuksen vasemmanpuoleisessa päädyssä oli avoin terassi, jossa pyykkejä saattoi kuivatella. Matot pestiin rakkassa, jossa oli pyykkilaituri. Jotkut tekivät pyykinpesuretkiä Masteensaareen, jolloin yhdistyivät sekä huvi että hyöty.

Laiturin alueen viime hetkiä ennenkuin kaikki sai täyttymyksensä pikkumökkien ja Teerenpelin muodossa

Jostakin syystä rantamaisemaa on koeteltu viime vuodet varsin kovalla kädellä, ja tälle paikalle rakennettaneen ihan tosissaan laaja venesatama – samantapainen, joka jo on taustalla näkyvän Lammassaren takana, eli Ukoskassa. Tässä olisi etuna kuitenkin se, että tänne pääsee mantereelta, ja tarvittaessa ainakaan paikoitustila ei lopu kesken, ja voihan olla, että veneilijätkin kylpevät, kun siihen tarjotaan tilaisuus. Kuvassa puiden takana sijaitsee (tällä hetkellä ainakin) tosin pelkkä venelaituri. Joskus siinä oli iso laivalaituri, johon tuotiin lotjilla puita sairaalan rakennusten lämmittämiseen, ja puista tehtiin myös *klapeja*, koska aika monissa sairaalan omakotitalo-työsuhdeasunnoista oli vieläkin puulämmitys. Venesatamat ja veneily eivät ole koskaan kuuluneet minun elämänpiiriini, ja niihin on mielestäni aina liittynyt kerskakulttuurin piirteitä. Saimaassa vedensyvyys lienee keskimäärin ainakin reilut 15 metriä, joten kyllä siellä pystyy isoillakin pursilla liikkumaan, ja liikutaankin. Kerran muuan *Nipa*, joka oli kova urheilumies, vei minut isolla veneellä Karstunrannassa sijainneelle mökillemme. Silloin näin ensimmäistä kertaa Saimaasta tehdyn merikartan, johon oli merkattu kunkin kohdan syvyys, ja karit sekä matalikot. Virveliini iski matkan aikana suuri hauki, mutta eihän sitä saanut veneeseen halvalla umpikelalla ja jokamiesluokan vavalla.

Rantala ja miljoonasauna

Ylläolevassa kuvassa vasemmalla näkyvä rakennus on *Rantala*, jossa minulla oli kunnia käydä syntymässä. Olen syntynyt, monien muiden rauhalaisten tapaan, hullujenhuoneella. Kuvan oikeassa laidassa näkyvä rantarakennuksen siluetti on puolestaan *Miljoonasaunan*, jossa sairaalan herrat kävivät kylpemässä. Googlen pojat ovat muuten onnistuneet tekemään erinomaisen hankalaksi näiden rakennusten saamisen mukaan kuvastoon, sillä riittävän lähelle ne eivät vahingossakaan ole ajaneet, ja käyttökelpoisia kuvakulmia oli vain tasan yksi. Kuva-alasta hieman vasemmalle siirryttäessä sijaitsi kenttä, jossa sijaitsi sairaalan juhannuskokko, ja varsinaiset juhlat olivat suihkulähteen tietämissä, siinä vanhan päärakennuksen edessä olevalla tasanteella. Kuvassa näkyvällä hiekkatasanteella sijaitisi aikanaan jonkinlainen varistorakennus, sekä sairaalan lämmitykseen käytetyt, pitkät, talon muotoon ladotut halkorivit.

Ylläolevassa kuvassa Rantala näkyy jo paremmin, mutta on kuvattu vaiheessa jolloin pakolaiskeskus oli jo muuttanut muualle. Olen minä tuollakin ehtinyt olla työssä elämäni aikana. Putsailtiin siellä sampunkuuppia, ja ihmeteltiin kuinka se osastonhoitaja oli lähes alvariinsa työpaikallaan, mutta onneksi etupäässä kansliassaan. Joutui sitten myöhemmin itse potilaaksi, kun lakkasi kokonaan käymästä välillä kotonaan, mutta ei kuitenkaan joutunut hoidettavaksi Rantalaan. Se oli onni, sillä olisihan se ollut häpeä istuma kutomassa pikkuisilla kangaspuilla omalla, entisellä osastollaan. Entisessä Rantalassa potilailta mitattiin lämmöt ainakin kahteen kertaan päivässä, ja ulosten määrää tarkkailtiin, ja merkattiin tarkkaan jokainen päkistys sinikantiseen, ruudulliseen vihkoon. Keskustelu potilaiden kanssa ei ollut toivottavaa, ja nämä nuokkuivatkin kuin vanhat Bassetit sairaalasalini penkeillä ja tuolella. Jotkut istuivat siinä pienten kangaspuidensa ääressä, ja kutoivat mitä nyt kutoivatkaan. Osa istua möllötti ulkosalla, yhdessä ja samassa kohtaa koko päivän. Osa potilaista oli näet kuppataudin myöhäisvaihetta sairastelevia. Nykyisenä antibioottien aikana heitä olisi voinut auttaa, sillä kuppatauti tokenee yleensä penisilliinillä, mutta kun sitä ei ollut ennenvanhaan käytettävissä. Näin kerran maalauksen, jossa oli kuvattu elostelijan kohtalo, joka oli kuppa, joka vei järjen. Todella surullinen kohtalo.

Leismalan talo

Jäljellä näkyy olevan vieläkin Heiskalan, ja myöhemmin Leismalan talo, joka sijaitsee pienen nyppylän laella. Kuulin aikanaan kerrottavan, että Heiskalan hallinta-aikaan talossa vietettiin hurjia nuorisobileitä, mutta Leismalan aikaan näitä ei nähty. Paikka on loistava millä mittapuulla tahansa mitattuna, ja itse rakennuskin on varsin kaunis. Molemmat mainitut miehet toimivat aikaan sairaalan talouspäällikköinä, mutta koska kyseessä oli virka-asunto, saivat molemmat lähteä sieltä matkoihinsa kun virkaura oli lopussa. Näinhän se meni useimpien virka-asuntojen kohdalla. Päälliköiden ja lääkäreiden lokaalit olivatkin sairaalassa ihan oma lukunsa, ja erosivat sairaalan työläisten kämpistä kokonsa ja varustelutasonsa suhteen, ja olihan noissa lukuisia luontaisetuja, kuten ilmaiset polttopuut ja erinäiset muut palvelut, ja remontit. Näistä luontaiseduista käytiin kai jossakin vaiheessa oikea työtaistelukin.

Vipeleen rantapöksä

Leismalan talo sijaitsee mäellä, josta laskeutuu jyrkähkö alamäki Vipeleen rantaan, jossa taas olla möllöttää kuvassa näkyvä rantapöksä. Turkinpa ovat jättäneet uotakaan rauhaan. Noilla seutuvilla meilläkin oli soutuvene, jota säilytettiin talvisin läheisessä ladossa. Sillä soudettiin Masteensaareen. Tänne on nykyään rakennettu joitakin uusia huvilantapaisia, joten kuvan tarjoama mennyttä aikaa henkivä idylli on varsin valheellinen. Kaikkein inhottavin piirre tässä uudessa Rauhassa onkin tämä rantarakentaminen. Onhan se tietenkin tavallaan ymmärrettävää, että nykyiset omistajat ovat halunneet rantaa, ja että he ovat halunneet samalla omia sen yksinomaan itselleen, mutta kuitenkin. Tästä syystä rauha tuntuu niin menetetyltä paikalta, ja sitähan se todellisuudessa onkin. Vaikka eihän sitä Rauhan sairaala-aikanakaan saanut uida missä tahansa, tai kulkea vapaasti lääkäreiden talojen tonteilla, sillä ne olivat pyhiä paikkoja. Itse en mökkiäni Saimaan rantaan laittaisi, sillä senverran runsaanlaisesti tuohon on kylvetty kaikenlaisia myrkkijä vuosien varrella, ja ei tarvita muuta kuin joku öljylastissa oleva laiva hajoaa, ja veteen levinnyt öljy pilaa sitten loputkin. Tämän rantojen omistusasian myönteistä hahmottamista hankaloittaa vielä sekin, että kukaan Rauhan sairaalan henkilökunnasta ei omistanut taloja, joissa asui, tai yhtään senttimetriä Rauhan maata, vaikka pitivätkin niitä kuin omaansa. Ehkäpä juuri siitä syystä nykyinen omistuspohjainen kerska-asuminen on niin vastenmielistä. On tosin pari poikkeusta, eli parempiosaiset rauhalaiset ovat onnistuneet ostamaan pläntin maata Rauhasta, ja sillä sijaitsevat rakennukset, ja ovat kai sillä tavoin muita onnekkaampia.

Joka tapauksessa maa-alue tästä aina Tiuruniemeen saakka on tontitettu rahataloja varten, eli tämäkin alue on muuttumassa pikavauhtia yksityisalueeksi, jonne rasvanahkaisella, entisellä rauhalaisella ei ole mitään vakituista asiaa. Kaikki kuvan oikealla puolen olevat rakennukset ovat uudisrakennuksia, jotka myydään yksityisille omistajille, ja heidän tonteilleen ei sitten rauhalaisilla ole menemistä tunnelmoimaan rakkaista, menetetyistä paikoista. On tietenkin totta, että tämä kuva ei täsmälleen vastaa todellisuutta, koska se on luonnos, ja valmistettu esittelytarkoituksiin. Kuva kuitenkin paljastaa totuuden: Rauha on myyty, ja muutamaa vanhaa, virttynyttä valokuvaa lukuunottamatta sitä ei ole enää aktuaalisesti olemassa. No, muistella tietenkin sitä voi, mutta on se tavallaan eräänlaista pitkitettyä masonkismia. Parempi on elää siellä missä nyt itsekukin elää, ja ottaa siitä irti kaikki mahdollinen, tai pyrkiä elämään mahdollisimman paljon tässä hetkessä. Vähän niinkuin autoa ajaessa: minä ajan nyt juuri tässä kurvassa ja tulen pian tuolle suoralle. Juuri nyt. Tässä.

On suorastaan ihan pakko tehdä pieni lenkki Lappeenrannan Ruoholammen suuntaan, jossa sijaitsi aikanaan Salpalinjan panssariesteitä, ja muita sodan rakennelmia. Sittemmin ruoholammen tienoosta kiinnostuivat grynderit, ja alueelle rakennettiin uusi lähiö, ja panssariesteet saivat kyytiä. Joitakin kiviä vietiin Veteraanipuiston koristeeksi, ja muutama palteri kiikutettiin Rauhaan, Vipeleeseen, jonne rakennettiin oikeahuvilakaupunki.

Ylläolevassa kuvassa näkyy muutama kivipalteri, joka oli osa Ruoholammen tienoilla sijainnutta Salpalinjaa. Näin ne kivet siirtyilevät, ja saavat uusia rooleja historian saatossa. Vaikka Salpalinja ehdittiinkin rakentaa melkein valmiiksi, ei sitä onneksi tarvinnut koskaan kokeilla käytännössä, ja eiväthän ne olisi paljoakaan estäneet uusien, suurten panssarivaunujen liikettä, sillä muutama hyvintähdätty tykinlaukaus olisi hajoittanut palterit taivaan tuuliin.

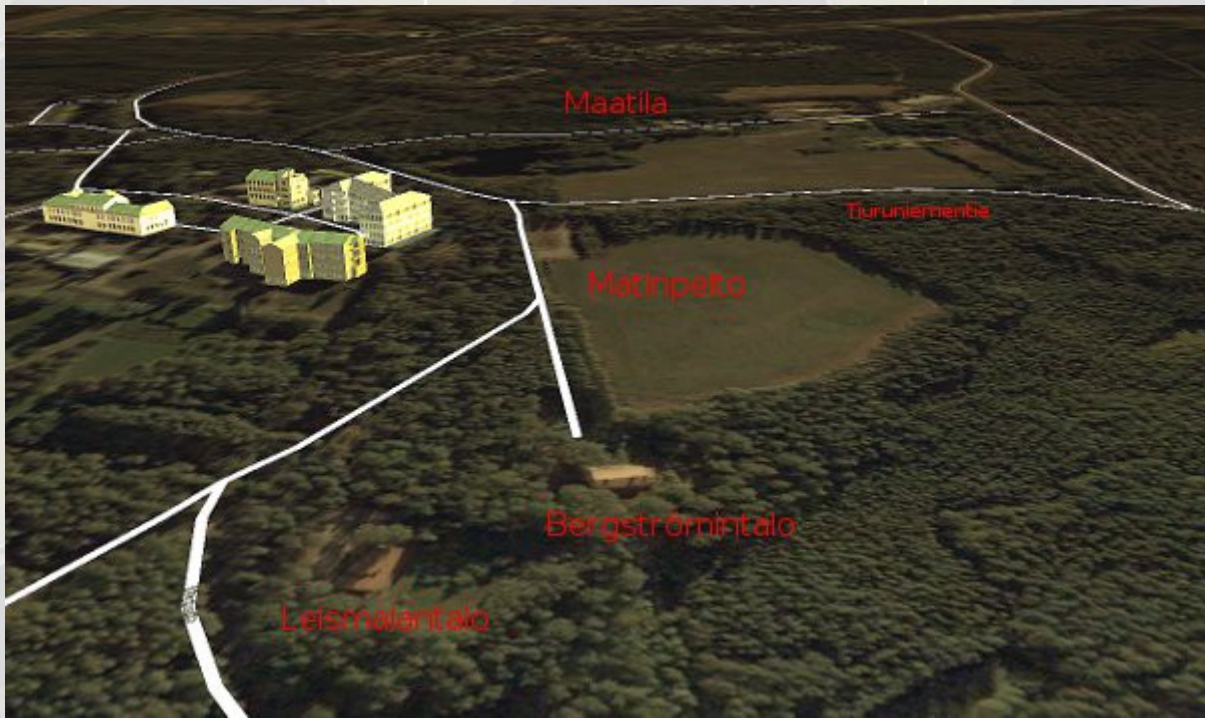

Kuvassa näkyy oikealla Vipeleen rantapöksä, ja sen vasemmalla puolen rakenteilla olleita huviloita, jotka estävät tehokkaasti entisten rauhalaisien pääsyn Saimaalle. Ei sitä niin vaan saa toisen piholle mennä, vaikka olisi kuinka syntyperäinen, entinen asukas.

Ylläolevassa kuvassa lihaksikkaat rakennusmiehet pykäävät yhtä huviloista, ja meneillään on jonkinlainen lepotauko (kuten niillä aina on). Tuostakaan ei entisellä rauhalaisella ole nykyään mitään asiaa kävellä rantaan viruttelemaan varpaitaan vedessä. Ei vaikka kuinka polkisi jalkaansa, ja tiuskisi uusille linnanherroille, jotka ovat miehittäneet pysyvästi nämä tontit.

Bergströmin talo

Google Street View -kuvausauto ei ole käynyt tekemässä kiekkaa Matinpellon vieritse *Bergströmin talolle* kulkevalla tiellä, ja koska metsä estää näkyvyyden Vipeleentieltä, jonka varrella taas Leismalan talo sijaitsee. Meiltä jää kaivattu lähikuva Bergströmin talosta saamatta, mutta se nyt oli sellainen suuri kivitalo, jossa asuskeli lääkäri ja hänen apulaisensa. Kerrottiin, että heillä olisi ollut *sellainen* suhde, mutta mitään todisteita asiasta ei ollut. Ja mikä ettei vaikka olisi ollutkin, koska eivät he asiastaan huudelleet, niinkuin nykyään on tapana, ja eivät tyrkyttäneet kenellekään omaa elämäntapaansa. Paikantaaksemme tarkasti talon sijainnin käyttämme sensijaan **Google Earth** -ohjelmaa, jolla saamme ehkä lisätietoja siitä. **Google Earth** -kuva näyttää tosin hieman jälkikäsitellä, eli muuttaa katsontakulmaa talolle, ja hieman kääntää kulmaa paremmaksi, jotta mukaan saadaan muita koordinaattipisteitä - ja värejä täytyy myös hieman korostaa, ja varjoja syventää tarpeen mukaan. Tuloksena on kuva, joka näyttää otetun matalalla lentävästä helikopterista, tai lentokoneesta. Tyytykäämme siis tähän, vaikkakin kirvelevin mielin. Samantapaiselta tämä näyttää kun Högströmin talo. Tietenkään Bergströmin talossa ei asu enää Bergströmejä, mutta jonkinlaista koodiahan meidän täytyy noudattaa rakennusten tunnistamisessa. Kun ajattelee, että tuossa talossa asui aikanaan yksinäinen naishenkilö potilastaustaisen palvelijansa kanssa, niin voi sanoa, että jo oli naisilla oljamat. Koko rakennus oli täynnä hienoja huonekaluja, ja siellä leijaili selkeästi vieno herrasväen haju. Mistäpä minä sitten tuonkin tiesin? Muistan vieläkin kuinka kävin viemässä tuohon taloon luomukananmunia, ja ensimmäisellä kerralla pyrin sisään suoraan pääovesta. Palvelija ripitti minua, ja sanoi, että tästä lähtien tulet keittiön sivuovesta. Mehän emme ole todellisuudessa koskaan olleet tasa-arvoisia. Keittiön ovi oli kuitenkin usein auki, ja siitä näki salin puolelle, ja sen, kuinka nämä paremmat ihmiset elävät. Menin siis jatkossa kiltisti (palvelus – ja muun roskaväen tapaan) sisään keittiönovesta, ja palvelijanhuoneessa tämä homssuinen naispalvelija laski tuomistani kananmunista aina rahat käteen, päivän torihintojen mukaan, jotka hän katsoi tuoreesta *Ylä-Vuoksi* -lehestä.

Högströmin talo

Högströmin talo näkyy sekun olevan vielä jäljellä, mutta nykyään sitä asuttavat kokonaan toiset ihmiset, joten kuvassa näkyvillä ihmisillä ei ole mitään tekemistä sairaala-ajan ihmisten kanssa. **V-P. Vahvaselän** kirjassa *Rauhan sairaala 1926-1976* ei mainita **Högströmiä** nimeltä, vaikka siinä luetellaan kaikki sairaalassa vaikuttaneet lääkärit ja suuri osa hoitajistakin. Arvuuteltaessa talon nimen alkuperää täytyy siis mennä puhtaalle arvauslinjalle. Mitä minä siis muistan sukunimestä **Högström**? Korvenkylän kansakoulussa oli minun aikani opettajana **Högström** -niminen naishenkilö, jonka sukunimen *olettaisin* jotenkin liittyvän tähän taloon, koska Korvenkylä oli niin supisuomalaista seutua kuin olla voi. Ei siellä kenenkään sukunimi ollut **Högström**. Joka tapauksessa, **Allin** kirjallisuustunteja suorastaan odotettiin, koska hän luki ääneen, lempeällä ja kauniilla äänellä nuortenkirjoja *Seikkailujen saari* ja *Seikkailujen linna*. **Allin** tunneilla ei kukaan melunnut, ja kaikki kuuntelivat hiirenhiljaa. Hän myös käänsi kirjoissa olevan englanninkieliset etunimet suomenkielisiksi, ja niinpä *Dinah* oli *Tiina*, ja *Jack* oli *Jaakko*. Näistä poiketen Jaakon papukaijan, *Kikin*, nimi säilyi muuttumattomana. Kerran **Alli** oli sairaana, ja joku opettajan möllikkäpoika, joka kävi Imatran lyseota, tuli lukemaan kirjoja, ja hän jätti, tietenkin, kääntämättä erisnimet, ja niinpä kun hän luki, kankeasti, ja kirjain kirjaimelta kaamealla tankeroenglannillaan ääntäen **D-i-n-n-a-h-h**, jolloin kaikki oppilaat huusivat kuorossa: *Se on Tiina, se on Tiina!* Opettaja **Högströmin** ansiota on suuresti se, että minä opin rakastamaan kirjallisuutta, ja lukemaan sitä – ja toivottavasti myös kirjoittamaan. Rauhassa tunnettiin myös *Höksin Palli* – niminen nuorimies, joka oli suuresti tyttöjen mieleen, koska hän oli varsin komea ilmestys. Sitten tämä kyseinen *Palli* joutui sängen nuorena naimisiin, ja se tapahtui *jäntinsepon* mukaan niin, että *Palli pani paljaaltaan*. Ei sitä tuolloin tiennyt mistä tuossa oli kyse, mutta siihen se loppui *Pallin* nuoruus, ja hän hävisi jonnekin, pois Rauhan historiasta. Vaikka eipä sen puoleen: tuskinpa ylläoleva talo nyt nimeään *Pallin* takia on saanut!

Vanha hallintorakennus

Vanhaan hallintorakennukseen minulla ei liity minkäänlaisia muistikuvia - mutta se sattui sijaitsemaan matkan varrella maatilalta sairaalan uimarantaan. Siinä sijaitsi myös saraalan ruokala, jota tuli käytettyä kun olin sairaalassa (lämpöputkityömaan jälkeen) vipparina. Ruokalassa hoitajilla oli omat vakipöytänsä, joiden ääressä ne jaarittelivat omia tyhjänpäiväisyyksiään. Lääkäriharjoittelijoilla oli tapana tempaista aina harjoittelun loppuvaiheessa, ja kerran ne toivat ruokalan käytävään maatilalta kaksi lihotussikaa, joiden kaulaan oli sidottu laput, joissa pyydettiin lisäämään ruokaan lihaa. Että sellaisia koijareita! Jos joku tavallinen ihminen olisi vienyt sikoja ruokalaan, olisi hän joutunut selvittämään asiaa raastuvassa, mutta kun kyseessä olivat vallattomat lääkärinplantut, asialle vain *heheteltiin*. Niinhän se on noin yleensäkin. Esimerkiksi *teekkarit* voivat tehdä täysin rikolliseksi luokiteltavia tekoja täysin ilman jälkiseurauksia, koska nyt ovat teekkareita, eli sellaisia puolivallattomia veijareita, joiden tekemisille kuuluu nauraa, ja hehetellä. Kaunishan tuo rakennus epäilemättä on, ja ainakin minä olisin valmis säilyttämään kaikki sairaalan rakennukset ulkonäöltään muuttumattomina. Ajatelkaa vain kuinka vanhoja ne ovat, ja ovat kestäneet tähän päivään saakka juurikaan muotoaan menettämättä. Saa sitten nähdä miten tuossa käynee.

Ankkalammikko

Sairaalan ja maatilan välissä sijaitsee näköjään vieläkin ankkalammeksi kutsuttu matala lampi, jolle itse isä jumalakaan ei näy mahtavan mitään. Todennäköisesti se syntyi kun Rauhan ja Tiuruniemen välinen maantie rakennettiin, ja veden virtaus Saimaaseen estyi. Nimensä lampi sai siitä, että sekä henkilökunta -että potilaat syöttivät sen rannassa sorsia, joita ei metsästetty. En tiedä oliko metsätys kielletty, mutta luulen, että ne joilla aseita oli, hakivat sorsasaaliinsa muualta. Kouluikäisenä tämä lampi oli tärkeä, koska se oli *Huangho-joen suisto*, jossa tapahtui kaikenlaista jännää. Joinakin talvina sen jälle oli raivattu luisteluratakin.

Hallintola ja Setälä

Molemmat kuvassa näkyvistä rakennuksista, sekä vasemmalla sijaitseva Setälä -että oikeanpuoleinen

Hallintola, ovat erittäin kauniita. Asian huomaa varsinkin nyt, kun hullujen huuto on vaiennut, ja maisema tyhjentynyt ahkerina paikasta toiseen hyörivistä ihmisistä. Ennenvanhaan tuossa samaisessa maisemassa oli tosiaan jatkuva liike, ja elämä Rauhassa oli tässä mielessä sangen kaupunkimaista. Iltaisin loistivat kaikissa ikkunoissa valot, ja hulluuden pulssin saattoi suorastaan aistia. Ainoastaan öisin kaikki silmin havaittava liike ulkona lakkasi, mutta mölinä sairaalan selleistä ei tauonnut koskaan. Aikaahan tuosta on kulunut, sillä muistaakseni kuvassa näkyvät vaahterat olivat korkeintaan metrin mittaisia. Niin se aika kulkee. Tästä kuvasta näkee senkin, että ylätalo on purettu, jossa sijaitisi aikanaan sairaalan taloustoimisto, puhelinkeskus, ja juhlasali, jossa näytettiin elokuvia. Juhlasalin alapuolella oli aikaanaan moderni ja hieno voimistelusal, sekä sairaalan kirjasto ja autotallit. Rakennuksessa oli runsaasti pieniä asuntoja sairaalan hoitajille, ja muistaakseni ainakin rakennusmestari ja psykologi asuivat siinä, joskin heidän asuntonsa olivat jonkinverran isompia. Tittelihän se siellä määritteli kunkin asunnon koon.

Setälä ja Alatalo

Tässäkin vasemmanpuoleista Setälää (ja taaempana sijaitsevaa Alataloa) esittävässä kuvassa kohtaamme oikean *rauhan*: missään ei näy ihmisiä. Silloin kun Rauhan sairaala vielä toimi, ihmisiä hyöri kaikkialla. Rakennus näyttää kuolleelta koska se on kuollut. Ainoastaan pari autoa, mutta muutoin vaikutelma on samanlainen kuin aavekaupungissa. Tämä rakennus olisi pitänyt säilyttää tuleville polville, sillä jos vaikka esimerkiksi minusta sattuisi tulemaan kuuluisa, ja arvoisa herrasmies, pitäisi löytyä aidot, historialliset puitteet mahdollisen elämäkertafilmin varalle. Tai voihan sitä aina jostakusta toisestakin rauhalaisesta tulla kuuluisa, joten ei tämä asia kokonaan minusta ole kiinni. Olen minä ollut tuolla ihan töissäkin - muistaakseni ainakin kympillä ja seiskalla.

Kuvassa näkyvän alatalon paikalle rakennetaan rahatalo, josta rikkaat voivat ostaa osakkeita, ja käydä pelailemassa vaikka golfia. Isäukon kunniakirjametsä raivataan golfhousuisten pellejen ilottelutantereeksi. Uusia rakennuksia tulee kolme kappaletta, ja niitä mainostetaan sellaisina, ettei asukkaiden tarvitse esimerkiksi tehdä lumitöitä, tai lämmittää pöksää. Olen minä ollut alatalossakin hommissa, eli vastaanotto-osastolla.

Tässä kuvassa näkyvät kaikki kolme rahapytinkiä, ja jokin kolhon näköinen betonikolossi, joka on pykätty Setälän ja Matinpellon väliin (viimeksimainittu on tietenkin muutettu parkkipaikaksi). Kuvasta näemme, että lämpökeskus on hävitetty, ja vaikka Setälä vielä näkyykin olevan tolpillaan, ei sitä kuulemma ole erityisesti mitenkään suojeltu – joten varmaankin se saa sitten seuraavaksi kyytiä. Kun nämä entiset rauhalaiset käyvät niissä kokoontumisajoissaan, heiltä jää huomaamatta se, että aina kun johonkin tehdään rahatalo, on sinne yleensä sitten pääsy kielletty. Sama pätee Vipeleelle pystytettäviin ekotaloihin, sillä ei niiden tonteille enää sitten myöhemmin ole satunnaisella turistilla, tai entisellä Rauhan nuorella juurikaan asiaa. Tietenkin kylpylään pääsee viettämään aikaansa, mutta vain rahalla.

Tässä on käymässä vähän samaan tapaan kuin Jyväskylässä Tuomiojärvellä, jonka ranta on vaivihkaa rakennettu täyteen aivan vesirajaan, ja vapaita rantakaistaleita karvahattukansalle on vain vähän. On ikäänkuin Tuomiojärvi olisi ympäröity muurilla. Rauhankin on myyty lähes samanlaisella periaatteella, eli kovin pieni on se maa-ala, jossa entiset, muistelunhaluiset rauhalaiset voivat käydä vapaasti pällistelemässä entisiä kotokunnaitaan. Barabbas on päästetty sisään, eikä se sieltä aivan heti lähde. Paikalle on saatu elinkeinotoimintaa, mutta on erittäin epätodennäköistä, että raha jäisi tekemään tänne pesää, koska sijoittajat ovat nykytyyliin ulkomaisia.

Sananjalat vanhan kotitien varrella

Rauhan ja Korvenkylän ympäristöä luonnehtii kasveista parhaiten *sananjalka*, joka saattaa kasvaa hyvinkin kookkaaksi. Kuva on jostakin maatilalle vievän tien varrelta. Sananjalka oli erinomaista tilkeainetta majoja varten. Sillä on parhaimmillaan kymmenien metrien pituiset maavarret, joilla se saa riittävästi ravinteita ja vettä – vaikka olisi kuivaakin. On hyvin todennäköistä, että noidenkin kasvien maavarret ulottuvat Saimaan vedenpinnan tasolle. Yritin kerran siirtää näitä kasveja Savoan, mutta operaatio ei onnistunut. Tosaalta sielläkin on komeita saniaisia, kuten komea *kotkansipi*. Sananjalkojen alla kasvoi ahomansikoita, jotka olivat suuria ja mehukkaita. Hyvä mansikkamaito niistä tuli. Nykyisin myös vaahtera on levinnyt tehokkaasti näihin metsiin, ja kuvassakin näkyy niitä kaksi. On erittäin todennäköistä, että vaahterat ovat levinneet sairaalan alueella istutetuista puista. Tämä kaikki kertoo korutonta kieltään ilmaston lämpenemisestä.

Bosnialaiskoivisto

Olen liittänyt tähän juttuun valokuvan, jonka otin käydessäni Rauhassa, ja tuolloin Koivistossa asuskeli jonkinsortin bosnialaisia, tummakulmaisia pakolaisia. Maatilan työväki oli jo muuttanut muualle, ja tässä vaiheessa heitä ei kiinnostanut kuuluminen entisiin Rauhan nuoriin. Puutarha näkyy vielä tuolloin olleella tallella, mutta kivitetyin ikkunoin. Ilmassa on jo selvää rappion makua. Kalustoliiteri näkyy sekini tässä kuvassa. Kun nyt näin jälkikäteen ajattelee, olisi pitänyt tuollakin matkalla ottaa enemmän valokuvia, mutta tuolloin elettiin filmikameroiden aikaa, ja kuvaaminen ei ollut ihan ilmaista. Ei ollut vielä digikameroiden ihanuutta, jossa kuvaamisen tuloksen näkee heti. Kuvia pitäisi ottaa mitä mielipuolisimmista kohteista, sillä jälkikäteen niiden ottaminen voi olla myöhäistä.

Vanha Koivisto

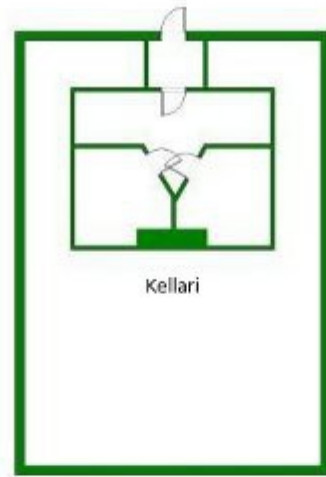
Koivisto oli entinen naapuritaloni, ja Google Street View -kuvausauton vieraillessa paikalla se oli tällaisessa asussa, Kuvassa parvekkeella istuskelevat ihmiset ovat minulle täysin tuntemattomia. Otaksuisin että siellä istuvat Ruben Hörö ja Esaias Tunkelainen. Molemmat Bosnian poikia. Itse rakennus sinällään on säilynyt suhteellisen muuttumattomana, ja jonkinlaisia kukkkaustutuksia on viritelty entisen leikkimäen kulmaukseen. Siinä sitä sitten leikittiin *purkkia*, jossa keinulaudalle oli kasattu joitakin tyhjiä purkkeja, ja yksi jäi vahtaamaan muita, jotka väijyksistä koettivat lähestyä keinulautaa, vahtaajan huomaamatta, ja potkaista purkit pois laudalta. Jos vahtaaja huomasi lähestyjän, tämä jäi vangiksi, mutta jos joku onnistui potkaisemaan vahtaajan huomaamatta putkit laudalta, peli alkoi taas alusta, ja jo havaitut vangit vapautuivat. Kovahan siinä kävi mäellä mäike, sillä pentuja oli paljon, ja niistä vain harvat olivat mykkiä. Tiellä pelattiin myös neljää maalia, ja hypättiin keväisin kittilää ja narua, ja leikittiin muita lapsuuden riemullisia leikkejä – kuten jyskääpäättä ja hullua, joista viimeksimainittua leikittiin repimällä sormilla suupieliä leveämmiksi ja pyörittelemällä silmiä, ja nauramalla samalla hullunnaurua.

Entinen kotitalo

Onpa tuo entinen kotitalo läsähtänyt pieneksi, ja sitä asuttavat nykyään vieraat ihmiset. En tiedä kuka ihmeen naishenkilö tuossa kuvassa on. Ehkäpä siinä keikistelee Anelma Lötjönen, tai sitten siinä päällistelee itsetietoinen Aili Hoskonen, tai sitten kyseessä on joku aivan muu. Ovat näemmä hakanneet entisen pihamme kotikoivut pois, ja kasvimaata on muutettu nurmikoksi. Mikäpä siinä sitten. Tuosta vihreästä maapläntistä kuitenkin irtosi helposti kaikki perheemme tarvitsemat perunat ja juurekset, sekä omenat. Nyt piha on lähes hyödytöntä nurmea, kuten kai sitten nykyään on tapana. Voin vain kuvitella kuinka metsä lopulta ottaa omansa, kun löpö loppuu ja sähkö on vain kiva sana, jota ennen käytettiin. Senjälkeen on aivan sama minkä talon hirsistä pytinä aikanaan tehtiin, ja keitä paikalla asui ekana, tai kuka joutui lähtemään sieltä viimeisenä. Olemmehan kaikki matkamiehiä, ja vain harvasta meistä jää minkäänlaista muistoa jälkipolville.

Täytyy sanoa, että entinen kotitaloni oli suhteellisen pieni kooltaan – kun ajattelee, millainen määrä ihmisiä siihen ajoittain mahtui temmeltämään. Alakerrassa oli makuuhuone, jossa lapset ja vanhemmat nukkuivat. Isänhuoneessa nukkui veljeni. Kesäisin yläkerran huoneet ja sivulaipiot olivat nukkumakäytössä. Alkuaikoina sisä vessaa ei ollut, ja asiat täytyi toimittaa ulkohuusissa. Jostakin syystä olohuonetta sanottiin saliksi, vaikka eihän se nyt mikään *sali* sentään ollut. Myöhemmässä vaiheessa talo oli etumiehenpojan asuntona, ja sen jälkeen nuorisopoliklinikkana, ja sitten se siirtyikin yksityisomistukseen, ja on vaihtanut omistajaansa useinkin. Talon perusprofiili ja huoneistojako on säilynyt muuttumattomana, sillä hirsirunkoista taloa on hankalaa muuttaa, koska talon täytyy kuitenkin täyttää tietyt lujuusvaatimukset. Ja meillä sentään oli lähes luksusta, koska meillä oli koko talo omassa käytössä. Useimmat maatilan perheistä asuivat paljon ahtaammin. Esimerkiksi Koivistolla asui kolme perhettä alakerrassa, ja yläkerran huoneessa sikalanhoitaja, ja yläkerran kaksoishuoneessa karjatalousharjoittelijoita.

Entinen Kulmala ja Saarnion talo ja Saarnion haka

Kuvassa näkyy *Kulmalaksi* ennen kutsuttu talo, sekä maatalan kalustoliiteri. Vaikka *Kulmala* on varsin pieni rakennus, asui siellä ainakin kolme perhettä, joista yhdellä oli pieni lampolakin tien toisella puolella, ja oli siellä kanatarhakin. Kalustoliiterin takana näkyy *Saarnion talo*. Maata täällä ei enää viljele kukaan, mutta hevosia sensijaan maisemassa on joitakin. Sopiihan se, koska maatalan peltoaukeat olivat ennenkin etupäässä laidunkäytössä, eikä niitä muistaakseni koskaan viljelty. Sopi siellä aikanaan sonni *Aapelin* kirmata voimansa tunnossa, ja maatalan työhevosten levätä päivän rasituksista. Kerran mainittu Aapeli karkasi, mutta palasi kiltisti takaisin kotinavettaansa lamsien emänsä perässä. Oli sekin näky! Olen syvästi kiittollinen että sain elää ajan, jolloin paikalla oli toimiva maatila, ja ihmisten välillä oli ihan kuvalliset suhteet, ja että sain nähdä maaseutumaisen elämänmuodon loppuvan. Sain elää radioajan, ja nähdä television tulon, ja kuinka se muutti maailmaa. Voi sanoa, että suuret ikäluokat ovat saaneet elää monta ihmielämää, ja tuntee kuinka uusi aika tulee, ja vie entisen mennessään.

Ylläolevassa kuvassa näkyy Saarnion haka siinä muodossa missä Google -kuvausauto sen kuvasi. Puut on hakattu niin sanoakseni siemenpuuasentoon. Ja on kohtalaisen varmaa, että haan perukoilla pesineet liito-oravat ovat saaneet kyytiä. Saarniot pitivät haassa yksinäistä lehmää, ja olivat Rauhan sairaalan alueen ainoita itsellisiä maanomistajia. Mutta koska rahaa pitää Saarnionkin saada, on humisevat ihan pakko pistää nurin, ja tuhota samalla koko se ekosysteemi jonka lehmä vuosikymmenien laidunnuksellaan loi. Kuvassa näkyy maatilan tienhaara, ja liikennemerkki *muu vaara*, jolla kai viitattiin alueella hiiviskeleviin hulluihin. Ennenvanhaan tiellä ei ollut kestopäällystettyä, vaan se oli ihan tavallinen pieni asemantie, jossa oli keväisin kelirikko. Tämä tie on itseasiassa ainut kulkutie Rauhaan, jossa ei ole alikäytäviä tai muita hidasteita, ja on siitä syystä saanut säilyä.

Vanhan sikalan piippu

Naatuksen navetta on, sekin, pantu matalaksi, ja Rauhan lehmäthän vietiin tilalta korkealaitaisissa teurastamoon - jo ennen sairaalan alasajoa. Muistan kuinka isäni kävi ympäri Suomea hakemassa rotukarjaa, ja kuinka turhaa oli kuitenkin työnsä. Usein isäukko matkusti lehmien kanssa samassa kuljetusvaunussa, sillä noihin aikoihin eläinkuljetuksen tila jätti paljonkin toivomisen varaa. Kuin vanhingossa ne ovat jättäneet jäljelle pienen palasen sikalasta, ei keittiön, ja savupiipun. Kerran sikalassa oli nokipalo, ja piipun päässä ollut suuri metallinen suojuksen lensi kymmenien metrien päähän, ja piipusta kohosi valtava lieska. Sikalassa keitettiin saippuaa, ja siksi piippukin oli saanut siistin sisäpinnoituksen rasvasta. Sikalan takana oli ennen lampi, jonka vesi oli taatusti juomakelvotonta, koska siihen laski avoviemäri navetasta ja sikalasta. Myöhemmin tämä vesi johdettiin läheiseen suppaan, jonne sitä varten kaivettiin oja. Lammen paikka tasoitettiin soralla, ja siihen rakennettiin sikakarsinat, sekä erikseen karsina karjua varten. Sikatarhan aidoilla oli hyvä talvisin harjoitella tasapainoa. Aikanaan maatilalta jaettiin sairaalan henkilökunnalle maitoa hinkkeihin, jotka ihmiset olivat tuoneet mukanaan. Ihmisillä oli maitotili, joten rahaa ei käytetty, ja lapsetkin saattoi lähettää turvallisesti hakemaan maitoa. Maito oli vastalypsettyä, ja laskettu separaattorin läpi. Oli se silti rasvaisempaa kuin nykyinen täysmaito. Lehmät olivat käytännössä luomulehmiä, joten maidosta peräisin olevat allergiat olivat erittäin harvinaisia.

Rauhan entinen uusi puutarha

Sain hakea erittäin kauan kuvakulmaa Google kuvausauton aineistosta Rauhan sairaalan entiselle puutarhalle, ja ylläolevassa kuvassa näkyy puutarhan lämmityskeskus, ja rakennus, jossa harjoittelijat asuivat, sekä huone, josta tuotteita myytiin. Puutarha lienee ollut tuottoisin viljelyyn liittyvistä laitoksista, mutta se johtunee paljolti siitä, että siinä käytettyä pinta-alaa kohti saavutetaan korkeampia tuottavuuskertoimia kuin puhtaassa maataloudessa. Yksi porkkana maksaa enemmän kuin pari viljantähkää, ja kun niitä kasvaa paljon pienemmälläkin peltoalalla, saadaan helposti enemmän voittoakin.

Matinpellon kohtalo

Maatilalla toimi aikanaan urheiluseura **Matinpellon pyllistys**, jonka nimi juontui kuvassa näkyvällä paikalla sijainneesta pellostä. Seuran jäsenet olivat maatilalan omaa väkeä, ja seura järjesti talvisin omia hiihtokilpailuja, joissa jokainen sai lusikan. Nyt *Matinpellon* mullat on kasattu aukion reunaan, ja paikalle tulee -ajan tavan mukaan – pyhä paikoitusalue. Viimeinen pyllistys on siis pyllistetty. Ja jälleen kerran pyhät autot syrjäyttävät vanhat pellost. Etelässä jollekin vanhalle kartanolle oli käynyt niin, että sen pelloilta koottiin kaikki ruokamulta, ja se myytiin, ja tilalle rakennettiin pyhä golfkenttä. On hyvä muistaa, että suurin osa kansanedustajistamme harrastaa golfia, ja että ne ovat osaltaan vaikuttamassa siihen, että meikälaiset, vanhat viljelysaukeat muuttuvat esimerkiksi golfkentiksi. Muistakaa tämä äänestäessänne heitä (taas kerran uudelleen) eduskuntaan. Juuri tuon pellon reunaan *savolaisentimpan* jengi oli aikanaan kerännyt kymmenkunta linnunpesää poikasineen, ja kun kysyin, mitä he näille aikoivat tehdä, oli tyly vastaus: *me mestataan ne illalla!* Lasten harjoittama julmuus ei ole koskaan kysynyt aikaa ja paikkaa. Jos nyt joku kysyisi syitä lasten väkivaltaisuuden synnylle, on todettava, että *timppa* kuului siihen varsin runsaaseen *avainlasten* joukkoon, joka kasvatti itse itseään sairaalan maanalaisissa tunneleissa, kun äiti oli työvuorossa. Aika monet sairaalan nuoriston edustajista olivat myöhemmin ehdonalaivalvonnassa, josta koitui minulle hankaluuksia, koska isäni oli yksi vankeinhoitolaitoksen asettamista valvojista. No niin. *Matinpelto* näyttää minusta iäksi menetetyltä, ja kukaan ei liene ole perustamassa uutta urheiluseuraa, jonka nimi voisi nyt olla **Parkkipaikan pyllistys**.

